

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Баагаагийн БАТТӨМӨР

14201 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай 1, Төрийн ордон,
Утас: 26-75-22, Факс: 32-70-16
E-mail: battumur@parliament.mn
<http://www.parliament.mn>

1024.02.07 № УИХ-03/1089
танай _____-ны № _____-т

Хуулийн төсөл өргөн
мэдүүлэх тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 26 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1-д заасан бүрэн эрхийнхээ дагуу Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг өргөн мэдүүлж байна.

Улсын Их Хурлаас 2021 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдөр баталсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль, тус хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиар системд нөлөө бүхий банкуудыг нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өөрчлөн байгуулах шаардлагыг тогтоосон бөгөөд үүний дагуу Хаан, Худалдаа хөгжлийн, Голомт, Хас, Төрийн банкуудаас анх удаагаа хувьцаагаа олон нийтэд санал болгон, хөрөнгийн зах зээл дээр амжилттай гаргаж хуулийн шаардлагыг биелүүлсэн.

Дээрхи хуульд зааснаар банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор 20 хувь болгож бууруулах, үйл явц нь олон улсын хөрөнгийн зах зээл, боломжит хөрөнгө оруулагчдаас хамааралтай байгаа. Банкуудын хөрөнгийн хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийг хуульд заасан хугацаанд нэгэн зэрэг бууруулах боломж гарсангүй.

Иймээс Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулан Улсын Их Хурлын 2023 оны намрын ээлжит чуулганаар хэлэлцүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас санал авахаар 2023 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн УИХ-03/10290 албан тоотыг хүргүүлсэн боловч өнөөдрийг хүртэл албан ёсоор санал ирүүлээгүй болно.

Иймд Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.11. дэх заалт болон 21.12 дах заалтуудыг тус тус үндэслэн Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг өргөн мэдүүлж байна.

Хуулийн төслийг Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

Хүндэтгэсэн,

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

Б.БАТТӨМӨР

000028

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Баагаагийн БАТТӨМӨР

14201 Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг,
Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай 1, Төрийн ордон,
Утас: 26-75-22, Факс: 32-70-16
E-mail: battumur@parliament.mn
<http://www.parliament.mn>

2024.02.02 № УИХ-03/947
танай _____-ны № _____-т

Хуулийн төсөл өргөн мэдүүлэх
тов тогтоолгох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 26 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.1-д заасан бүрэн эрхийнхээ дагуу Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг санаачлан боловсрууллаа.

Хуулийн төслийг хянан үзэж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх тов тогтоож өгнө үү.

Хуулийн төсөл, үзэл баримтлал, танилцуулга болон холбогдох материалыг хавсаргав.

Хүндэтгэсэн,

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ГИШҮҮН

Б.БАТТӨМӨР

БАТЛАВ:

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН

Б.БАТТӨМӨР

**БАНКНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙГ
ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ**

Нэг. Хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага:

Улсын Их Хурлаас 2021 онд баталсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль, Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиар банкныг нээлттэй болон хаалттай хувьцаат компанийн хэлбэрээр зохион байгуулах, банкны хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийг бууруулах зэрэг зохицуулалтыг оруулсан. Уг зохицуулалтын хүрээнд банкны системд нөлөө бүхий банкныг нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өөрчлөн байгуулах шаардлагыг тогтоосон бөгөөд үүний дагуу Хаан банк, Худалдаа хөгжлийн банк, Голомт банк, Хас банк, Төрийн банк анх удаа хувьцаагаа олон нийтэд санал болгон хөрөнгийн зах зээл дээр амжилттай гаргаж, банкны салбарын хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийн хэмжээ тодорхой хэмжээгээр буурч, банк санхүүгийн салбар 70 мянга гаруй хувьцаа эзэмшигчидтэй боллоо.

Улсын Их Хурлаас 2021 онд баталсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн дагуу банкны системд нөлөө бүхий банкууд 5.0-11.6 хувийн хувьцааг, Богд банк 20.0 хувийн хувьцааг 2023 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөрт багтаан олон нийтэд арилжиж, нээлттэй хувьцаат компанийн хэлбэрт шилжсэн. Хэдийгээр банк хуульд заасан хугацаанд компанийн хэлбэрээ өөрчилсөн боловч банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах хуулийн шаардлагын хэрэгжилтэд гадаад, дотоод нөхцөл байдлын улмаас хүндрэлүүд бий болсон. Тухайлбал, банкны салбарын шинэтгэлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн талаарх банкуудын тайланд банкны хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн төвлөрлийг бууруулах арга хэмжээ нь олон улсын хөрөнгийн зах зээл, боломжит хөрөнгө оруулагчдаас хамааралтай байгаа ба хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийг нэгэн зэрэг богино хугацаанд бууруулах нь боломжит цөөн тооны хөрөнгө оруулагчдад болгоомжлол үүсгэх, шийдвэр гаргалтад нөлөөлөх, улмаар эх үүсвэрээ хумих зэргээр банкны салбарын тогтвортой байдалд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй байна.

Мөн дээрх Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн шаардлага мөрдөгдөж эхэлсэн даруйд Ковид-19 цар тахлаас шалтгаалан тогтоосон тодорхой хязгаарлалт, ердийн үйл ажиллагааны идэвхжил суларснаас банкнуудаас шинэ хөрөнгө оруулалт эрэлхийлэх боломж харьцангуй хязгаарлагдмал байсан, Монголын хөрөнгийн захын өнөөгийн нөөц багтаамж болон гадаад хөрөнгө оруулалтын татварын хэмжээ өндөр, Төв банкны бодлогын хүү өндөр зэрэг хөрөнгө оруулалтын орчин таатай бус байгааг харгалзан үзэхэд банкуудын хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг дийлэнх банкнуудаас богино хугацаанд багтаан бууруулах боломж хязгаарлагдмал байна.

Хоёр.Хуулийн зорилго, ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ:

Хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.2.17 дахь заалтад зааснаар боловсруулна. Энэхүү хуулийн төсөлд банкны салбарт үзүүлсэн коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахал болон Монголын хөрөнгийн захын өнөөгийн нөөц багтаамж болон гадаад хөрөнгө оруулалтын татварын хэмжээ өндөр, Төв банкны бодлогын хүү өндөр зэрэг хөрөнгө оруулалтын орчин таатай бус байгаа зэрэг нөлөөллийг судалж банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулахтай холбогдсон хуулийн хугацааг 2026 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр дуустал хугацаагаар сунгахаар тусгана.

Гурав.Хууль батлагдсаны дараа үүсч болох эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх арга хэмжээний санал

Хууль батлагдсанаар банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг аажмаар бууруулах, банк, санхүүгийн салбарын тогтвортой байдал, засаглал болон хүртээмжтэй байдлыг нэмэгдүүлэх ач холбогдолтой бөгөөд банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрөл бодитоор, үе шаттайгаар буурч олон нийтийн хяналт, оролцоо бүхий банкны орчин бүрдэнэ гэж үзэж байна.

Дөрөв.Нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, түүнийг хэрэгжүүлэх зорилгоор цаашид шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах талаарх санал

Хуулийн төсөлтэй холбогдуулан боловсруулах хуулийн төсөл байхгүй болно.

ХУУЛЬ САНААЧЛАГЧ

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн тухай

Улсын Их Хурлаас 2021 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдөр баталсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль, тус хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиар системд нөлөө бүхий банкуудыг нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өөрчлөн байгуулах шаардлагыг тогтоосон бөгөөд үүний дагуу Хаан, Худалдаа хөгжлийн, Голомт, Хас, Төрийн банкуудаас анх удаагаа хувьцаагаа олон нийтэд санал болгон, хөрөнгийн зах зээл дээр амжилттай гаргасан.

Эдгээр системд нөлөө бүхий 5 банк 2022 оны 09 дүгээр сараас 2023 оны 06 дугаар сар хүртэлх хугацаанд нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн 5.0-11.4 хүртэлх хувьтай тэнцэх хувьцааг олон нийтэд санал болгосон бөгөөд анхдагч зах зээлийн захиалга нь анхны саналаас даруй 17.2-204.6 хувиар илүү биелж, банкуудаас хувьцаагаа олон нийтэд санал болгох үйл ажиллагаа бүгд амжилттай хэрэгжлээ. Үүний үр дүнд эдгээр 5 банк Монгол улсын хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ (2022 оны эцсийн байдлаар 6.89 их наяд төгрөг)-ний 6.5 хувьтай тэнцэхүйц буюу нийт 446.8 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний эх үүсвэрийг харьцангуй богино хугацаанд татан төвлөрүүлээд байна.

Монголын банкуудын хувь эзэмшлийг бууруулахад дотоодын хөрөнгийн захын төлбөрийн хөрвөх чадвар ханасан гэж олон улсын байгууллагуудаас дүгнэсэн ¹ бөгөөд нийт арилжааны банкуудын хувьцаа эзэмшлийг 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн байдлаар авч үзвэл цөөн тооны томоохон хувьцаа эзэмшигчдэд суурилсан бүтэцтэй, хувьцааны төвлөрөл өндөртэй бөгөөд хамгийн өндөр хувьцаа эзэмшиж байгаа эхний 3 хувьцаа эзэмшигч нь тухайн банкныхаа хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн дийлэнх хувийг эзэмшиж байна. Банкны системд нөлөө бүхий банкуудаас Хас банкнаас бусад банкны томоохон хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрөл 85-аас дээш хувийн төвлөрөлтэй байгаа бол бусад банкуудын хувьд 76.6-100.0 хувийн төвлөрөлтэй байна. Уг төвлөрлийг хуульд заасан 20 хувь хүртэл бууруулахад банкны салбарын хэмжээнд нийт 1.8-2.1 их наяд төгрөгийн хөрөнгө оруулалт шаардлагатай байна.

Банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор 20 хувь болгож бууруулах хүрээнд банкууд болон Монголбанкны зүгээс санаачилга гарган ажиллаж байгаа хэдий ч банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах үйл явц нь гадаад, дотоодын олон хүчин зүйлээс хамаарч ихэнх банкуудын хувьд цаг хугацаандаа биелэх боломж хязгаарлагдмал байгааг дараах нөхцөл байдал харуулж байна.

- Банкууд олон нийтэд хувьцаагаа санал болгох замаар хөрөнгийн зах зээлээс ихээхэн хэмжээний эх үүсвэр татаад удаагүй байгаа өнөөгийн нөхцөлд их хэмжээний хувьцааг (40%-80% хүртэл) богино хугацаанд, харьцангуй өндөр үнэлгээтэйгээр худалдан борлуулах шаардлага үүсч байгаа нь цаашид банкуудын хувьцааны эрэлт нийлүүлэлтээсээ хэт бага

¹ Монгол: Дотоодын хөрөнгө оруулагчдын онош судалгаа, KPMG, 2022

болсноор банкуудын хувьцааны ханшинд сөрөг нөлөө үзүүлж, компанийн зах зээлийн үнэлгээ буурах, улмаар банкууд болон хувьцаа эзэмшигчид томоохон бэрхшээл, хүндрэлүүдтэй тулгарч болзошгүй;

- Банкууд олон улсын хөрөнгийн зах зээл дээр хувьцаагаа гаргах үйл ажиллагаа нь ихээхэн цаг хугацаа шаардагдаж байгаа;
- Монгол Улсын Прокурорын байгууллагаас зарим банкуудын нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчдийн хөрөнгийн шилжих хөдөлгөөнийг тодорхойгүй хугацаагаар хязгаарласан нь эдгээр банкуудын хөрөнгө оруулалт татах үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй байна.

Иймд санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах, банкны салбарын нийт хувьцаа эзэмшигчийн өмчилж байгаа хувьцааны үнэ цэнийг хадгалах, банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах зохицуулалтыг банкны салбарт амжилттай хэрэгжүүлэх зорилгын хүрээнд хөрөнгө оруулагчид болон хувьцаа эзэмшигчдэд боломжит хугацаа өгөх шаардлага үүсээд байгаа ба ОУВС-гаас 2023 оны 10 дугаар сард олон нийтэд танилцуулсан Монгол Улсын эдийн засгийн нөхцөл байдлын талаарх тайланд Монгол Улс банкны салбарын шинэтгэлийн хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд цаашид үр дүнтэйгээр хэрэгжүүлэх нь чухал гэдгийг онцолж цохон тэмдэглэсэн байна.

Хуулийн төслийг боловсруулахтай холбогдуулан төслийн хэрэгцээ, шаардлагыг тодорхойлсон банкны салбарыг чадавхжуулах дунд хугацааны хөтөлбөр, Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх хөтөлбөр, төрөөс мөнгөний бодлогын талаар баримтлах үндсэн чиглэл, зээлийн хүүг бууруулах стратеги зэрэг богино, дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийг судлан банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах талаар авч хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны талаарх олон улсын мэргэжлийн байгууллагын саналыг харгалзсан. Хуулийн төслийн саналыг Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Хадгаламжийн даатгалын корпораци болон Монголын банкны холбоо, банкуудын төлөөллийг оролцуулсан ажлын хэсгээс боловсруулсан бөгөөд хуульд заасны дагуу тус төслийн талаар олон нийтээс санал авах зорилгоор Монголбанкны цахим хуудас²-т нээлттэй байршуулсан боловч тодорхой санал ирээгүй болно.

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл нь банкуудын хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулж, шинэ хөрөнгө оруулагчаар дамжуулан банкны зохистой засаглалыг сайжруулах, шат дараалсан хяналтын хэрэгжилтийг хангуулах, банкны төвлөрлийн эрсдэлийг бууруулж, хязгаарлалтыг мөрдүүлэх, өөрийн хөрөнгийн бүтэц, чанарыг сайжруулах, эрсдэл даах чадварыг нэмэгдүүлэх, банк дахь олон нийтийн оролцоо хяналтыг бий болгох, улмаар банк, санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах ач холбогдолтой байна.

---000---

² <https://www.mongolbank.mn/mn/r/5707>

ТАНИЛЦУУЛГА

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн тухай

Монгол Улс 1991 онд зах зээлийн эдийн засагт шилжин хоёр шатлалт банкны тогтолцоотой болсноос хойшхи 30 гаруй жилийн хугацаанд банкны хууль тогтоомжийг эдийн засгийн өсөлт, санхүүгийн салбарын хөгжлийн чиг хандлага, тухайн үеийн хэрэгцээ шаардлагыг харгалзан олон улсын шилдэг туршлага, нийтлэг зарчимд нийцүүлэн сайжруулсаар ирсэн билээ. Өнгөрсөн хугацаанд банкны өөрийн хөрөнгө, санхүүгийн байдал, удирдлагад тавигдах шаардлагаас гадна банкны үйл ажиллагаанд учирч болох бүх төрлийн эрсдлийг бууруулж, хадгаламж, эзэмшигч харилцагчийн эрх ашиг, тэдгээрийн мөнгөн хөрөнгийн найдвартай байдлыг хангах банкны үүргийг хуульчлан, мөрдүүлж байна. Дэлхийн санхүүгийн 2008 оны хямралын дараа банкны салбарын эрсдэл даах чадварыг нэмэгдүүлж, эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалт, албадлагын арга хэмжээний талаар суурь зарчим өөрчлөгдсөний дагуу Банкны тухай хуульд 2021 онд нэмэлт, өөрчлөлт орсон бөгөөд банкны салбарт олон нийтийн оролцоо хяналтыг бий болгох, банкны засаглалыг сайржуулах хүрээнд нээлттэй, ил тод болгох үзэл баримтлалын хүрээнд хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулж нэг этгээд дангаар болон холбогдох этгээдийн хамт эзэмших хувьцааны хэмжээг 20 хувиас дээшгүй байх шаардлагыг банкны хууль тогтоомжид тусгасан.

Улсын Их Хурлаас 2021 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдөр баталсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль, тус хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиар системд нөлөө бүхий банкуудыг нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өөрчлөн байгуулах шаардлагыг тогтоосон бөгөөд үүний дагуу Хаан, Худалдаа хөгжлийн, Голомт, Хас, Төрийн банкуудаас анх удаагаа хувьцаагаа олон нийтэд санал болгон, хөрөнгийн зах зээл дээр амжилттай гаргасан.

Эдгээр системд нөлөө бүхий 5 банк 2022 оны 09 дүгээр сараас 2023 оны 06 дугаар сар хүртэлх хугацаанд нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн 5.0-11.4 хүртэлх хувьтай тэнцэх хувьцааг олон нийтэд санал болгосон бөгөөд анхдагч зах зээлийн захиалга нь анхны саналаас даруй 17.2-204.6 хувиар илүү биелж, банкуудаас хувьцаагаа олон нийтэд санал болгох үйл ажиллагаа бүгд амжилттай хэрэгжлээ. Үүний үр дүнд эдгээр 5 банк Монгол улсын хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ (2022 оны эцсийн байдлаар 6.89 их наяд төгрөг)-ний 6.5 хувьтай тэнцэхүйц буюу нийт 446.8 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний эх үүсвэрийг харьцангуй богино хугацаанд татан төвлөрүүлээд байна.

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиар банкуудаас хуульд заасан хугацаанд багтаан хувьцаат компанийн хэлбэрт шилжих болон Банкны тухай хуулийн 36.1-т заасан банкны нэг хувьцаа эзэмшигчид тавигдах хувь эзэмшлийн дээд хязгаарлалтын шаардлагын хүрээнд Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Санхүүгийн Зохицуулах

Хорооны Даргын 2021 оны А-90/85 дугаар тушаалаар хамтран баталсан “Банкийг хувьцаат компани хэлбэртэйгээр өөрчлөн байгуулах, хувьцаа эзэмшигчдийн бүтэц, хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээг өөрчлөх төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, тайлагнах, хянах түр журам”-ын дагуу 2021 оны I улирлаас эхлэн банкуудаас хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах төлөвлөгөөг гаргуулан авч, Монголбанкнаас төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд улирал тутам хяналт тавин ажиллаж байна.

Дээрх хуулийн зохицуулалтаар нэг хувьцаа эзэмшигчид тавигдах хувь эзэмшлийн дээд хязгаарлалтыг 20 хувь хүртэл бууруулах шаардлагыг тогтоосон хугацаанд буюу 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор хангахгүй тохиолдолд банкны хувьцаа эзэмшигчийн хуульд заасан эрхүүдийг түдгэлзүүлэхээс гадна Банкны тухай хуулийн 36.1 дэх хэсэгт заасан шаардлагыг хангаагүй хэсэгт хамаарах хувьцаа, хувьцаанд хамаарах хэсгийг өөрийн хөрөнгөөс хасаж тооцох болон хууль тогтоомжид заасан бусад албадлагын арга хэмжээг авахаар хуульчилсан бөгөөд албадлагын арга хэмжээг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс авч эхлэх үндэслэл үүсэх юм.

Монголын банкуудын хувь эзэмшлийг бууруулахад дотоодын хөрөнгийн захын төлбөрийн хөрвөх чадвар ханасан гэж олон улсын байгууллагуудаас дүгнэсэн ¹ бөгөөд нийт арилжааны банкуудын хувьцаа эзэмшлийг 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн байдлаар авч үзвэл цөөн тооны томоохон хувьцаа эзэмшигчдэд суурилсан бүтэцтэй, хувьцааны төвлөрөл өндөртэй бөгөөд хамгийн өндөр хувьцаа эзэмшиж байгаа эхний 3 хувьцаа эзэмшигч нь тухайн банкныхаа хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн дийлэнх хувийг эзэмшиж байна. Банкны системд нөлөө бүхий банкуудаас Хас банкнаас бусад банкны томоохон хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрөл 85-аас дээш хувийн төвлөрөлтэй байгаа бол бусад банкуудын хувьд 76.6-100.0 хувийн төвлөрөлтэй байна. Уг төвлөрлийг хуульд заасан 20 хувь хүртэл бууруулахад банкны салбарын хэмжээнд нийт 1.8-2.1 их наяд төгрөгийн хөрөнгө оруулалт шаардлагатай байна.

Банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор 20 хувь болгож бууруулах хүрээнд банкууд болон Монголбанкны зүгээс санаачилга гарган ажиллаж байгаа хэдий ч банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах үйл явц нь гадаад, дотоодын олон хүчин зүйлээс хамаарч ихэнх банкуудын хувьд цаг хугацаандаа биелэх боломж хязгаарлагдмал байгааг дараах нөхцөл байдал харуулж байна.

- Банкууд олон нийтэд хувьцаагаа санал болгох замаар хөрөнгийн зах зээлээс ихээхэн хэмжээний эх үүсвэр татаад удаагүй байгаа өнөөгийн нөхцөлд их хэмжээний хувьцааг (40%-80% хүртэл) богино хугацаанд, харьцангуй өндөр үнэлгээтэйгээр худалдан борлуулах шаардлага үүсч байгаа нь цаашид банкуудын хувьцааны эрэлт нийлүүлэлтээсээ хэт бага болсноор банкуудын хувьцааны ханшинд сөрөг нөлөө үзүүлж, компанийн зах зээлийн үнэлгээ буурах, улмаар банкууд болон хувьцаа эзэмшигчид томоохон бэрхшээл, хүндрэлүүдтэй тулгарч болзошгүй;

¹ Монгол: Дотоодын хөрөнгө оруулагчдын онош судалгаа, KPMG, 2022

- Банкууд олон улсын хөрөнгийн зах зээл дээр хувьцаагаа гаргах үйл ажиллагаа нь ихээхэн цаг хугацаа шаардагдаж байгаа;
- Монгол Улсын Прокурорын байгууллагаас зарим банкуудын нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчдийн хөрөнгийн шилжих хөдөлгөөнийг тодорхойгүй хугацаагаар хязгаарласан нь эдгээр банкуудын хөрөнгө оруулалт татах үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй байна.

Иймд санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах, банкны салбарын нийт хувьцаа эзэмшигчийн өмчилж байгаа хувьцааны үнэ цэнийг хадгалах, банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах зохицуулалтыг банкны салбарт амжилттай хэрэгжүүлэх зорилгын хүрээнд хөрөнгө оруулагчид болон хувьцаа эзэмшигчдэд боломжит хугацаа өгөх шаардлага үүсээд байна.

ОУВС-гаас 2023 оны 10 дугаар сард олон нийтэд танилцуулсан Монгол Улсын эдийн засгийн нөхцөл байдлын талаарх тайланд Монгол Улс банкны салбарын шинэтгэлийн хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд цаашид үр дүнтэйгээр хэрэгжүүлэх нь чухал гэдгийг онцолж, дараах асуудлуудыг цохон тэмдэглэсэн байна.

- Олон улсын эдийн засгийн нөхцөл байдал, гадаад орчин 2022 оны эцэст тогтворжсон хэдий ч дунд хугацааны суурь үзүүлэлтүүд хүлээгдэж буй түвшнээс сул хэвээр байна. Банкны системд нөлөө бүхий банкнууд 2022 онд хийсэн Активын чанарын үнэлгээгээр (AQR) өөрийн хөрөнгийн шаардлагыг хангаж, олон нийтэд нээлттэй хувьцаат компанийн хэлбэрт шилжиж, хувьцаагаа анхдагч зах зээлд гаргасны (IPO) үр дүнд хувьцааны захиалгын хэмжээ төлөвлөгөөнөөс мэдэгдэхүйц илүү хэмжээгээр биелснээр нэмэлт, шинэ хөрөнгөөр хөрөнгө оруулалт татаж чадсан.

- Банкны системд нөлөө бүхий банкнуудын анхдагч зах зээлийн арилжаа амжилттай хийгдсэн боловч Монголын хөрөнгийн зах зээлийн нөөц хязгаарлагдмал байгаагаас банкнуудын хувьцааны үнэлгээ тогтворгүй байгаа нь нэг хувьцаа эзэмшигчийн 20 хувийн хязгаарыг одоо мөрдөгдөж байгаа хуулийн хугацаанд биелүүлэх эсэх нь эргэлзээтэй байгааг харуулж байна. Иймд, банкны салбарын шинэчлэлийн чухал үе шатанд банкнуудын хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах хугацааг дахин судалж, шаардлагатай тохиолдолд өөрчлөн тогтоох нь зүйтэй байна.

- Зохицуулагч байгууллагаас банкнуудын хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах төлөвлөгөө, одоо мөрдөгдөж байгаа хуулийн хугацаанд багтаж бууруулах боломжгүй тохиолдолд гарах үр дагавар болон цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг авч үзэх шаардлагатай бөгөөд Монголбанк болон Санхүүгийн зохицуулах хороо нь банкнуудын шинэ хөрөнгө оруулагчдын хөрөнгийн эх үүсвэрт хяналт тавьж, Санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллага (FATF) болон Банкны хяналт шалгалтын хорооны (BIS/BCBS) шаардлагыг хангуулахад анхаарч ажиллах шаардлагатайг зөвлөсөн.

- Мөн Монголбанк нь макро зохистой бодлогыг боловсронгуй болгох, Олон Улсын Базелийн үндсэн зарчимд нийцсэн банкны засаглалын зохицуулалт болон эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг үргэлжлүүлэх хүрээнд олон улсын хяналт шалгалтын үнэлгээний аргачлалуудыг нэвтрүүлэх шаардлагатайг онцолсон.

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаар:

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл нь 1 зүйлтэй бөгөөд тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн "2023" гэснийг "2026" гэж өөрчлөхөөр туссан бөгөөд ийнхүү хугацааг сунгах нь Банкны шинэтгэлийн хөтөлбөр бодитой хэрэгжих боломж бүрдэх, банкны үнэ цэнийг алдагдуулахгүйгээр, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчид, ялангуяа Монгол Улс гишүүнээр нь орсон, гишүүддээ үйлчилдэг олон улсын санхүүгийн байгууллагаас банкуудад хөрөнгө оруулах боломж бүрдэж хуулийн үндсэн зорилго биелэх гол нөхцөлийг бүрдүүлнэ гэж үзлээ. Мөн энэхүү үйл ажиллагааг тодорхой үе шаттай хэрэгжүүлэх нь банк болон зохицуулах байгууллагаас хамтын ажиллагааг шаардах ба хугацааны эцэст тулгарсан арга хэмжээг бус шаардлагатай арга хэмжээг тухай бүр авч байх талаас илүү боломж олгохоор байна.

Хуулийн төслийг боловсруулахтай холбогдуулан төслийн хэрэгцээ, шаардлагыг тодорхойлсон банкны салбарыг чадавхжуулах дунд хугацааны хөтөлбөр, Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх хөтөлбөр, төрөөс мөнгөний бодлогын талаар баримтлах үндсэн чиглэл, зээлийн хүүг бууруулах стратеги зэрэг богино, дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийг судлан банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах талаар авч хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны талаарх олон улсын мэргэжлийн байгууллагын саналыг харгалзсан. Хуулийн төслийн саналыг Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Хадгаламжийн даатгалын корпораци болон Монголын банкны холбоо, банкуудын төлөөллийг оролцуулсан ажлын хэсгээс боловсруулсан бөгөөд хуульд заасны дагуу тус төслийн талаар олон нийтээс санал авах зорилгоор Монголбанкны цахим хуудас²т нээлттэй байршуулсан боловч тодорхой санал ирээгүй болно.

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл нь банкуудын хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулж, шинэ хөрөнгө оруулагчаар дамжуулан банкны зохистой засаглалыг сайжруулах, шат дараалсан хяналтын хэрэгжилтийг хангуулах, банкны төвлөрлийн эрсдэлийг бууруулж, хязгаарлалтыг мөрдүүлэх, өөрийн хөрөнгийн бүтэц, чанарыг сайжруулах, эрсдэл даах чадварыг нэмэгдүүлэх, банк дахь олон нийтийн оролцоо хяналтыг бий болгох, улмаар банк, санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах ач холбогдолтой байна.

---000---

² <https://www.mongolbank.mn/mn/r/5707>

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2023 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**БАНКНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. 2021 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдөр баталсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн "2023" гэснийг "2026" гэж өөрчилсүгэй.

Гарын үсэг

**БАНКНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГЫН УРЬДЧИЛСАН ТАНДАН СУДАЛГАА**

2023 он

АГУУЛГА

НЭГ.АСУУДЛЫН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ
ХОЁР. АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ ЗОРИЛГЫГ ТОДОРХОЙЛСОН БАЙДАЛ
ГУРАВ.АСУУДЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ХУВИЛБАРУУД, ТЭДГЭЭРИЙН ЭЕРЭГ, СӨРӨГ ТАЛЫН
ХАРЬЦУУЛАЛТ.....
ДӨРӨВ.....ОЛОН УЛСЫН БОЛОН БУСАД УЛСЫН ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТТАЙ
ХАРЬЦУУЛСАН БАЙДАЛ.....
ТАВ. ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ

НЭГ. АСУУДЛЫН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ

Энэхүү тандан судалгааны хүрээнд Банкны тухай хууль, болон Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн (2021) дагуу банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах шаардлагатай холбоотой зохицуулалтыг хууль тогтоомжийн хэрэглээ, хөндлөнгийн мэргэжлийн зөвлөх байгууллагуудын зөвлөмж зэргийг харгалзан тухайлсан асуудлын хүрээнд үзсэн болно.

1. Банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах шаардлага

Банкны тухай хууль болон Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль, тус хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 2021 оны нэмэлт өөрчлөлтөөр банкуудыг нээлттэй болон хаалттай хэлбэрээр зохион байгуулах, банкны хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийг бууруулах зэрэг зохицуулалтыг оруулсан билээ. Уг зохицуулалтын хүрээнд системд нөлөө бүхий банкуудыг нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өөрчлөн байгуулах шаардлагыг тогтоосон бөгөөд үүний дагуу Хаан, Худалдаа хөгжлийн, Голомт, Хас, Төрийн банкуудаас анх удаагаа хувьцаагаа олон нийтэд санал болгон, хөрөнгийн зах зээл дээр амжилттай гаргаж, банкны салбарын хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийн хэмжээ буурч, банк санхүүгийн салбар 70 мянга гаруй хувьцаа эзэмшигчидтэй боллоо.

Банкны системд нөлөө бүхий таван банк 2022 оны 09 дүгээр сараас 2023 оны 06 дугаар сар хүртэлх хугацаанд нийт хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн 5.0-11.4 хүртэлх хувьтай тэнцэх хувьцааг олон нийтэд санал болгосон бөгөөд анхдагч зах зээлийн захиалга нь анхны саналаас даруй 17.2-204.6 хувиар илүү биелж, банкуудаас хувьцаагаа олон нийтэд санал болгох үйл ажиллагаа бүгд амжилттай хэрэгжлээ. Үүний үр дүнд эдгээр 5 банк Монгол улсын хөрөнгийн зах зээлийн үнэлгээ (2022 оны эцсийн байдлаар 6.89 их наяд төгрөг)-ний 6.5 хувьтай тэнцэхүйц буюу нийт 446.8 тэрбум төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний эх үүсвэрийг харьцангуй богино хугацаанд татан төвлөрүүлээд байна.

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиар банкуудаас хуульд заасан хугацаанд багтаан хувьцаат компанийн хэлбэрт шилжих болон Банкны тухай хуулийн 36.1-т заасан банкны нэг хувьцаа эзэмшигчид тавигдах хувь эзэмшлийн дээд хязгаарлалтын шаардлагын хүрээнд Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Санхүүгийн Зохицуулах Хорооны Даргын 2021 оны А-90/85 дугаар тушаалаар хамтран баталсан “Банкийг хувьцаат компани хэлбэртэйгээр өөрчлөн байгуулах, хувьцаа эзэмшигчдийн бүтэц, хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээг өөрчлөх төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэх, тайлагнах, хянах түр журам”-ын дагуу 2021 оны I улирлаас эхлэн банкуудаас хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах төлөвлөгөөг гаргуулан авч, Монголбанкнаас төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд улирал тутам хяналт тавин ажиллаж байна.

Дээрх хуулийн зохицуулалтаар нэг хувьцаа эзэмшигчид тавигдах хувь эзэмшлийн дээд хязгаарлалтыг 20 хувь хүртэл бууруулах шаардлагыг тогтоосон хугацаанд хангахгүй тохиолдолд банкны хувьцаа эзэмшигчийн хуульд заасан эрхүүдийг түдгэлзүүлэхээс гадна Банкны тухай хуулийн 36.1 дэх хэсэгт заасан шаардлагыг хангаагүй хэсэгт хамаарах хувьцаа, хувьцаанд хамаарах хэсгийг өөрийн хөрөнгөөс хасаж тооцох болон хууль тогтоомжид заасан

бусад албадлагын арга хэмжээг авахаар хуульчилсан бөгөөд албадлагын арга хэмжээг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс авч эхлэх үндэслэл үүсэх юм.

Банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор 20 хувь болгож бууруулах хүрээнд банкууд болон Монголбанкны зүгээс санаачилга гарган ажиллаж байгаа хэдий ч банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах үйл явц нь гадаад, дотоодын олон хүчин зүйлээс хамаарч ихэнх банкуудын хувьд цаг хугацаандаа биелэх боломж хязгаарлагдмал байгааг дараах нөхцөл байдал харуулж байна.

- “Активын чанарын үнэлгээ”-г олон улсын хөндлөнгийн аудитын компаниар үнэлүүлэх болсонтой холбогдуулан “банкны системд нөлөө бүхий банкууд”-ыг нээлттэй хувьцаат компани болгох зохицуулалтыг 2023 оны 06 дугаар сарын 30 хүртэл хойшлуулсан;
- Банкууд олон нийтэд хувьцаагаа санал болгох замаар хөрөнгийн зах зээлээс ихээхэн хэмжээний эх үүсвэр татаад удаагүй байгаа өнөөгийн нөхцөл их хэмжээний хувьцааг (40%-80% хүртэл) богино хугацаанд, харьцангуй өндөр үнэлгээтэйгээр худалдан борлуулах шаардлага үүсч байгаа нь цаашид банкуудын хувьцааны эрэлт нийлүүлэлтээсээ хэт бага болсноор банкуудын хувьцааны ханшинд сөрөг нөлөө үзүүлж, компанийн зах зээлийн үнэлгээ буурах, улмаар банкууд болон хувьцаа эзэмшигчид томоохон бэрхшээл, хүндрэлүүдтэй тулгарч болзошгүй;
- Банкууд олон улсын хөрөнгийн зах зээл дээр хувьцаагаа гаргах үйл ажиллагаа нь ихээхэн цаг хугацаа шаардагдаж байгаа;

Одоогийн нөхцөл байдлыг авч үзвэл нийт арилжааны банкуудын хувьцаа эзэмшлийг 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн байдлаар авч үзвэл цөөн тооны томоохон хувьцаа эзэмшигчдэд суурилсан бүтэцтэй, хувьцааны төвлөрөл өндөртэй бөгөөд хамгийн өндөр хувьцаа эзэмшиж байгаа эхний 3 хувьцаа эзэмшигч нь тухайн банкныхаа хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн дийлэнх хувийг эзэмшиж байна. Банкны системд нөлөө бүхий банкуудаас Хас банкнаас бусад банкны томоохон хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрөл 85-аас дээш хувийн төвлөрөлтэй байгаа бол бусад банкуудын хувьд 76.6-100.0 хувийн төвлөрөлтэй байна /Хүснэгт 1/.

Хүснэгт 1. Монголын банкуудын хувьцаа эзэмшлийн бүтцийн тооцоолол

Дд	Банкууд	Хамгийн том хувьцаа эзэмшигч /Өсөн нэмэгдэх дүн/			Хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийн үзүүлэлт		
		Нэг	Хоёр	Гурав	Дундаж	Олон нийт	Хуулийн дагуу нэмж бууруулах*
I.	Банкны системд нөлөө бүхий болон МХБ-д бүртгэлтэй банкууд						
1	ХААН	49.8%	72.6%	85.8%	23%	10.0%	32.6%
2	ХХБ	60.8%	90.5%	93.6%	31%	6.4%	50.5%
3	Голомт	83.2%	88.4%		44%	11.6%	63.2%
4	Төрийн	49.3%	94.3%		47%	5.7%	54.3%
5	Хас	20.0%	37.2%	54.0%	14%	5.0%	
6	Богд	80.0%			80%	20.0%	60.0%
II.	Бусад банкууд						

Дд	Банкууд	Хамгийн том хувьцаа эзэмшигч /Өсөн нэмэгдэх дүн/			Хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийн үзүүлэлт		
		Нэг	Хоёр	Гурав	Дундаж	Олон нийт	Хуулийн дагуу нэмж бууруулах*
7	Капитрон	61.5%	78.3%	95.0%	20%		41.5%
8	ТХБ	60.9%	69.7%	76.6%	25%		40.9%
9	Ариг	78.8%	100.0%		50%		60.0%
10	ҮХО	56.3%	86.3%	96.3%	25%		46.3%
11	ЧХБ	100.0%			100%		80.0%
12	М	100.0%			100%		80.0%

*- 2023.12.31-ний өдөрт багтаан хувьцаа эзэмшлийн 20%-ийн шаардлагыг хангахад нэмж бууруулах шаардлагатай байгаа хувьцаа эзэмшлийн хувь
Эх үүсвэр: Монголбанк

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн (2021) дагуу системд нөлөө бүхий банкууд 5.0-11.6 хувийн хувьцааг, Богд банк 20.0 хувийн хувьцааг 2023 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөрт багтаан олон нийтэд арилжиж, нээлттэй хувьцаат компанийн хэлбэрт шилжсэн. Банкны салбарын шинэтгэлийн хөтөлбөрийн хүрээнд банкуудын хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг 20 хувьд хүргэх арга хэмжээ нь системд нөлөө бүхий банкуудаас Хас банкнаас бусад банкны хувьд нийт хувьцааны 32.6-63.2 хувийг, бусад банкуудын хувьд 40.9-80.0 хувийн хувьцааг олон нийтэд арилжиж шинээр хөрөнгө оруулалт татах шаардлагатай байна /Хүснэгт 1/.

Банкуудын олон нийтээс төвлөрүүлэх шаардлагатай хөрөнгө оруулалтын дүнг жишиг үзүүлэлтийн аргачлалууд буюу (1) нэгж хувьцааны нэрлэсэн үнийг IPO үнэд харьцуулах, (2) нэгж хувьцаанд ногдох ашгийг зах зээлийн үнэд харьцуулах болон нээлттэй хувьцаат компанийн хэлбэртэй банкны хувьцааны үнийг зах зээлийн үнээр, (3) бусад банкны хувьцааны үнийг нэрлэсэн үнээр тооцох аргачлалуудаар тус тус тооцож үзвэл нийт 2.0-2.3 их наяд төгрөгийн хөрөнгө оруулалт шаардлагатай байна /Хүснэгт 2/. Энэ шаардлагыг Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлд заасны дагуу Төрийн банкныг хасаж тооцвол нийт 1.8-2.1 их наяд төгрөгийн хөрөнгө оруулалт шаардлагатай байна.

Хүснэгт 2. Монголын банкуудын хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах тооцоолол

Дд	Банкууд	Итгэлцүүр*		Хувьцааны үнэ, төгрөг			Нэмж төвлөрүүлэх дүн, тэрбум төгрөг		
		Аргачлал 1	Аргачлал 2**	Аргачлал 1	Аргачлал 2**	Аргачлал 3	Аргачлал 1	Аргачлал 2**	Аргачлал 3
I.	Банкны системд нөлөө бүхий болон МХБ-д бүртгэлтэй банкууд								
1	ХААН	10.4%	×8.0	959.0	1,062.0	1,062.0	537.2	594.9	594.9
2	ХХБ	20.4%	×3.2	33,000.0	28,180.0	28,180.0	843.1	719.9	719.9

Дд	Банкууд	Итгэлцүүр*		Хувьцааны үнэ, төгрөг			Нэмж төвлөрүүлэх дүн, тэрбум төгрөг		
		Аргачлал 1	Аргачлал 2**	Аргачлал 1	Аргачлал 2**	Аргачлал 3	Аргачлал 1	Аргачлал 2**	Аргачлал 3
I.	Банкны системд нөлөө бүхий болон МХБ-д бүртгэлтэй банкууд								
3	Голомт	19.5%	×7.4	1,285.0	915.9	915.9	656.6	468.0	468.0
4	Төрийн	42.4%	×3.7	590.0	495.0	495.0	228.1	191.4	191.4
5	Хас	14.8%	×6.0	677.0	585.0	585.0			
6	Богд	×12.6	×0.3	127.0	92.6	92.6	4.8	3.5	3.5
	Дүн						2,269.7	1,977.7	1,977.7
II.	Бусад банкууд								
7	Капитро н	×12.6	×0.3	79,375.0	82,459.5	1,000,000.0	3.3	3.4	41.5
8	ТХБ	×12.6	×0.3	79.4	22.4	1,000.0	4.8	1.3	59.9
9	Ариг	×12.6	×0.3	375.1	109.0	4,726.0	4.8	1.4	60.0
10	ҮХО	×12.6	×0.3	92.9	***	1,171.0	1.8	-	23.2
11	ЧХБ	×12.6	×0.3	79.4	***	1,000.0	2.7	-	34.2
12	М	×12.6	×0.3	79.4	***	1,000.0	6.4	-	80.0
	Дүн						23.7	6.2	298.8
	НИЙТ						2,293.4	1,983.8	2,276.4

*-IPO хийгдээгүй боловч хуульд заасан хугацаанд багтаан хувьцаа эзэмшлийн шаардлагыг биелүүлэх үүрэгтэй банк (системд нөлөө бүхий банкнаас бусад) нь нэмэлт/илүүдэл хувьцаа эзэмшлээ худалдан борлуулах нэгж хувьцааны үнийг олон нийтэд хувьцаагаа арилжсан ижил төстэй банк (Богд банк ХК)-ны үзүүлэлтэд тулгуурлан тооцсон.

** - 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

*** - уг аргачлалын дагуу холбогдох банкны ашигт ажиллагаа үзүүлэлтээс шалтгаалан банкны хувьцааны үнийг тогтоох боломжгүй буюу IPO хийгдэхгүй таамаглал. Эх үүсвэр: Монголбанк

Дээрх үр дүн нь Санхүүгийн зохицуулах хороо, Европын сэргээн босголт хөгжлийн банктэй (EBRD) хамтран КПМЖ аудитын компаниар 2022 онд банкуудын зүгээс хуулийн шаардлагыг заасан хугацаанд багтаан хангах боломж, дотоодын хөрөнгийн захын багтаамжийн талаар гүйцэтгүүлсэн хараат бус судалгаагаар хийсэн тооцоололтой нийцэж байна. Тухайлбал, уг судалгаанд банкны системд нөлөө бүхий банкууд 10 хувийн хувьцаагаа эхний удаа олон нийтэд санал болгосны дараа хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах арга хэмжээнд ойролцоогоор 2.2-2.8 их наяд төгрөгийн нэмэлт хөрөнгө оруулалт шаардлагатай байгаа нь 1.0-1.8 их наяд төгрөгийн хөрөнгө оруулалтын багтаамжтай дотоодын хөрөнгийн зах зээлийн эрэлтээс давж, дараагийн шатны хөрөнгө оруулалтыг биелүүлэхэд хангалтгүй байх дүгнэлттэй нийцтэй байна.

Түүнчлэн дээрх хараат бус судалгаанд Монгол Улс санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах хүрээнд хөрөнгийн зах зээлийн идэвхжилийг нэмэгдүүлэх, гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх хүрээнд дараах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхийг зөвлөсөн. Үүнд:

- Гадаадын болон дотоодын хөрөнгө оруулагчдад ногдуулах татвар харилцан адилгүй байгааг арилгах;
- Гадаадын хөрөнгө оруулагчдын үнэт цаасны хөрөнгө оруулалтын дансны бүртгэлийг олон улсын KYS стандартын дагуу цахимжуулах;
- Ирээдүйн өв сангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж төрийн сангуудыг хөрөнгийн зах зээлд оролцуулж, татвараас чөлөөлөх;
- Монголын хөрөнгийн бирж болон Санхүүгийн зохицуулах хорооны зүгээс арилжааны шимтгэлийг бууруулах замаар хувьцааны эргэлтийг нэмэгдүүлэх;
- Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төвийг Euroclear зэрэг олон улсын сүлжээнд холбосноор гадаад хөрөнгө оруулагчдыг ил тод мэдээллээр хангах, тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх давуу талтай.

Олон Улсын Валютын Сангаас 2023 оны 10 дугаар сард олон нийтэд танилцуулсан Монгол Улсын эдийн засгийн нөхцөл байдлын талаарх Дүрмийн IV заалтын тайланд¹ банкны системд нөлөө бүхий банкуудаас хувьцаагаа анхдагч захад амжилттай санал болгосон боловч Монголын хөрөнгийн зах зээлийн нөөц хязгаарлагдмал байгаагаас банкуудын хувьцааны үнэ тогтворгүй, хэлбэлзэл өндөртэй байгаа нь нэг хувьцаа эзэмшигчийн 20 хувийн хязгаарыг одоо мөрдөгдөж байгаа хуулийн хугацаанд биелүүлэх боломж хязгаарлагдмал байгааг онцолж, дараах зөвлөмжийг өгсөн.

- Монгол Улсын эдийн засаг 2022 онд гадаад орчны сөрөг нөлөөг даван туулж, хүнд байдлаас тогтворжиж чадсан бөгөөд олон улсын эдийн засгийн үзүүлэлтүүд мөн оны сүүлээр тогтворжиж эхэлсэн хэдий ч дунд хугацаанд хүлээгдэж буй тогтвортой түвшнээс сул хэвээр байна. Иймд банкуудын хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах хуульд заасан хугацааг хөрөнгийн зах зээлийн өнөөгийн нөхцөл байдал, хөрөнгө оруулалтын орчныг харгалзан өөрчлөн тогтоох нь банкуудад өөрийн онцлогт тохирсон урт хугацааны хөрөнгө оруулагчдыг татах боломжийг олгоно.

Банкны салбарын шинэтгэлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн талаарх банкуудын тайланд банкуудын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн төвлөрлийг бууруулах арга хэмжээ нь олон улсын хөрөнгийн зах зээл, боломжит хөрөнгө оруулагчдаас хамааралтай байгаа бөгөөд хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийг нэгэн зэрэг богино хугацаанд бууруулах нь боломжит цөөн тооны хөрөнгө оруулагчдад болгоомжлол үүсгэх, шийдвэрээ гаргахгүй байх, улмаар эх үүсвэрээ хумих зэргээр банкны салбарын тогтвортой байдалд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй болохыг дурдсан байна.

Түүнчлэн Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн шаардлага мөрдөгдөж эхэлсэн даруйд Ковид-19 цар тахлаас шалтгаалан тогтоосон тодорхой хязгаарлалт, ердийн үйл ажиллагааны идэвхжил суларснаас банкуудаас шинэ хөрөнгө оруулалт эрэлхийлэх боломж харьцангуй хязгаарлагдмал байсан, Монголын хөрөнгийн захын

¹ <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2023/10/04/Mongolia-2023-Article-IV-Consultation-Press-Release-and-Staff-Report-540108#:~:text=IMF%20Staff%20Country%20Reports&text=Mongolia's%20economic%20conditions%20stabilized%20by,policy%20excesses%20and%20governance%20lapses.>

өнөөгийн нөөц багтаамж² болон гадаад хөрөнгө оруулалтын татварын хэмжээ өндөр, Төв банкны бодлогын хүү өндөр зэрэг хөрөнгө оруулалтын орчин таатай бус байгааг харгалзан үзэхэд банкуудын хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг дийлэнх банкуудаас 2 сар хүрэхгүй хугацаанд багтаан бууруулах боломжгүй байна

Иймд санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах, банкны салбарын нийт хувьцаа эзэмшигчийн өмчилж байгаа хувьцааны үнэ цэнийг хадгалах, банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах зохицуулалтыг банкны салбарт амжилттай хэрэгжүүлэх зорилгын хүрээнд шаардлагатай дэмжлэгийг банкуудад үзүүлэх нь зүйтэй гэж Монголбанкны зүгээс үзэж байна.

Энэ хүрээнд Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх, журмын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд өөрчлөлт оруулан Банкны тухай хуулийн 36.1-д заасан шаардлагыг биелүүлэх хугацааг хоёр жилээр сунгаж, 2026 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болгон өөрчлөлт оруулах саналтай байна.

ХОЁР. АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ ЗОРИЛГЫГ ТОДОРХОЙЛСОН БАЙДАЛ

Монгол Улсын банкны өмчлөл, хяналтын чиг үүргийг зааглан, банк дахь олон хэлбэрийн ашиг сонирхолын төлөөллийг жигд хангах, банкны хяналт шалгалтын үр нөлөөг банкинд зах зээлээс өгч байгаа дохиоллоор нэмэгдүүлж, зах зээлийн хяналтыг бий болгох нь уг судалгааны зорилго бөгөөд үүгээрээ банкны салбарын тогтвортой байдлыг хангах, түүнд олон нийтийн оролцоо, хяналтыг нэвтрүүлэх нь банкны салбарын шинэчлэлийн болно гэж тодорхойлов.

ГУРАВ. АСУУДЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ХУВИЛБАРУУДЫГ ТОГТООЖ, ТЭДГЭЭРИЙН ЭЕРЭГ, СӨРӨГ ТАЛЫГ ХАРЬЦУУЛАН СУДАЛСАН БАЙДАЛ

Асуудлыг шийдвэрлэх боломжтой хувилбаруудыг тогтоож, зорилгод хүрэх байдал буюу “Банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах хуулийн шаардлагыг хангах, банкинд авах бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээ, банкны татан буулгах арга хэмжээг боловсронгуй болгож, олон улсын зарчимд нийцүүлэх, сайжруулах” зорилгыг хангаж чадах эсэх, зардал, үр өгөөжийн харьцаа буюу хувилбарыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой гарах зардал, үзүүлэх эерэг өөрчлөлтийг харьцуулан судалж дараах дүгнэлтийг гаргалаа.

Хүснэгт 3. Зохицуулалтын хувилбарууд

	Хувилбар	Зорилгод хүрэх байдал	Зардал, үр өгөөжийн харьцаа	Үр дүн
1	Тэг хувилбар	Өнөөгийн тулгамдаад байгаа бэрхшээл хэвээр үргэлжлэх бөгөөд зорилгод хүрэх боломжгүй.	Зардал гарахгүй боловч асуудлаас үүдэн бий болж байгаа сөрөг үр дагавар үргэлжилнэ.	Үр дүн сөрөг.

² 2023 оны 10 дугаар сарын 13-ны өдрийн байдлаар Монголын хөрөнгийн биржийн зах зээлийн үнэлгээ 10.3 их наяд төгрөг байна.

2	Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр ухуулга, сурталчилгаа хийх	Судалгаагаар дэвшүүлсэн асуудлыг хэвлэл мэдээллийн болон бусад хэрэгсэл ашиглан олон нийтэд ухуулга сурталчилгааны ажил өрнүүлэх боломжтой ч иргэдийн шууд оролцоо маш бага, банканд авах албадлагын арга хэмжээ нь эрх бүхий байгууллагын хуулиар олгосон бүрэн эрхийн хүрээнд хийгддэг тул зорилгыг хангахгүй.	Хэвлэл мэдээлэл, олон нийтэд таниулах зорилготой холбоотой сургалт, нэвтрүүлэг, ухуулга хийх нэмэлт зардал гарах боловч энэ талаар хийгдэж буй арга хэмжээ эерэг үр дагаврыг шууд богино хугацаанд үүсгэхгүй.	Үр дүнгүй.
3	Зах зээлийн эдийн засгийн хэрэгслүүдийг ашиглан төрөөс зохицуулалт хийх	Тодорхой тохиолдолд татвар, хураамжаас чөлөөлөх, хөнгөлөлт үзүүлэх нь зарим талаар үйл ажиллагааг дэмжих ач холбогдолтой ч зорилгыг бүрэн хангаж чадахгүй.	Банкны хувьцаа эзэмшлийг татвар, хураамж, зөвшөөрөл лицензийн хөнгөлөлтөөр урамшуулж болох ч банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрсөн байдлаас үүдэлтэй ашигтай шийдвэр гаргалт нь гарах зардлаас харьцангуй их, нөгөө талаас банкны хувьцаа эзэмшилд төрөөс дэмжлэг үзүүлэх санхүүгийн нөөц, хууль эрх зүйн боломж бага, үр дүн гарахгүй юм.	Үр дүнгүй.
4	Төрөөс санхүүгийн интервенц хийх	Төрөөс шууд мөнгөн хэлбэрийн дэмжлэг үзүүлэх нь тухайн зохицуулахыг зорьж байгаа харилцаанд тохиромжгүй.	Зардал, үр өгөөж тооцох боломжгүй. Төрийн санхүүжилтээр асуудал шийдвэрлэгдэх боломжгүй.	Үр дүнгүй.
5	Төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлээр тодорхой чиг үүргийг гүйцэтгүүлэх	Тухайн зохицуулахыг зорьж байгаа харилцаанд тохиромжгүй. Албадлагын арга хэмжээг эрх бүхий байгууллага хуульд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд хэрэгжүүлдэг.	Банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулахад хөрөнгө оруулагчдын хувьд тодорхой хэмжээний зардал гарна. Зорилгод дэвшүүлсэн бусад асуудалд төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийг шууд оролцуулах боломжгүй.	Үр дүнгүй.
6	Захиргааны шийдвэр гаргах	Хамрагдах хүрээ, оролцогч талуудын хариуцлагыг нэмэгдүүлэх, хяналт	Асуудлыг үүсгэж байгаа шалтгааныг арилгахад цогцоор нөлөөлж чадахгүй.	Үр дүн бага.

		сайжрах боломж бүрдэх боловч үр дүнд төдийлөн ахиц гаргаж чадахгүй. Нэг удаагийн шинжтэй арга хэмжээгээр хяналт шалгалтын суурь асуудлыг бүрэн зохицуулах боломж хязгаарлагдмал.		
7	Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах	Асуудлыг зохицуулах байгууллагуудын чиг үүрэг илүү тодорхой болж, үйл ажиллагааны нийцэл хангагдах ба олон нийтийн эрх ашгийг хамгаалах эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалт, албадлагын арга хэмжээг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчин сайжирснаар зорилгод хүрэх боломжтой.	Зардал гарах боловч нийтийн эрх ашиг, банкны харилцагч, хадгаламж эзэмшигчийн ашиг сонирхлыг хамгаалах, банкны салбарын тогтвортой байдлыг бэхжүүлэх, хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулснаар олон нийтийн оролцоо хяналтыг нэмэгдүүлэх, салбарын тогтвортой байдлыг хангахад эерэг нөлөө үзүүлнэ.	Үр дүнтэй.

2018, 2021 онд Банкны тухай хуульд орсон нэмэлт, өөрчлөлтөөр банкны салбарт нэг этгээд дангаар болон холбогдох этгээдийн хамт эзэмших хувьцааны хэмжээнд хязгаар тогтоон хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулж олон нийтийн оролцоо хяналтыг бий болгох, банкны засаглалыг сайжруулах, салбарын тогтвортой байдлыг хангах суурь өөрчлөлтийг оруулсан. Хууль хэрэгжиж эхэлснээс өнөөдрийг хүртлэх хугацаанд цаг үеийн давагдашгүй хүчин зүйл болох цар тахлын улмаас олон улсын эдийн засагт үүссэн нөхцөл, олон улсын улс төрийн байдал, дайны нөлөөгөөр үүсээд байгаа ээдрээтэй байдал зэргийг харгалзан зохицуулалтыг өөрчлөн тогтоосноор асуудлын үндсийг шийдвэрлэх боломжтой гэж үзэж байна. Мөн банкны хувьцаа эзэмшлийн хязгаарлалт нь хүний өмчлөх эрхэд нөлөөлөх тул Үндсэн хуульд заасны дагуу өмчлөх эрхийг зөвхөн хуулиар хязгаарлах боломжтой бөгөөд хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах, нийтийн эрх ашиг, харилцагч хадгаламж эзэмшигчийн хууль ёсны ашиг сонирхол, банкны салбарын тогтвортой байдлыг хангах хүрээнд зохицуулах байгууллагаас авах албадлагын арга хэмжээг хуульчлан тогтоох шаардлагатай.

Иймд хувилбаруудын зорилгод хүрэх байдал болон эерэг ба сөрөг талыг зардал, үр өгөөжөөр харьцуулсны үр дүнд "хуулийн төсөл боловсруулах" нь асуудлыг шийдвэрлэх ганц хувилбар байгаа буюу хууль гаргах хэрэгцээ, шаардлагатай гэж үзсэн тул тандан судлах ажиллагааг үргэлжлүүлэн гүйцэтгэнэ.

ДӨРӨВ. ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАНУУДЫН ҮР НӨЛӨӨГ ТАНДАН СУДАЛСАН БАЙДАЛ

Аргачлалын 6-д заасны дагуу үр нөлөөг аргачлалд заасны дагуу ерөнхий асуултуудад хариулах замаар дүгнэлтийг гаргалаа. Хүний эрх, эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх

үр нөлөөг аргачлалд заасан шалгуур асуултын дагуу тандан судалсан байдлыг хүснэгт 4,5,6-аас үзнэ үү.

Мөн банкны хувьцаа эзэмшлийн хязгаарлалтын шаардлага хангах хугацаанд өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг 1. Хүний эрх, эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөө; 2. Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, бусад хууль тогтоомжтой нийцэж байгаа эсэхийг энэ хэсгээр нарийвчлан судаллаа.

4.1. Хүний эрх, эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөө

4.1.1 Хүний эрхэд үзүүлэх үр нөлөө

Банкны хувьцаа нь хүний өмчилж болох хөрөнгө байж, түүнд хязгаарлалт хийх нөлөөтэй боловч Монгол Улсын хувьд банкны хувьцаа эзэмшигчдийн өмч банкны нийт активын эх үүсвэрийн 10 хүрэхгүй хувь байдаг тул хадгаламж эзэмшигч, харилцагчийн банкинд хадгалуулсан мөнгөн хөрөнгө-өмчийн эрхийг хамгаалах үр нөлөөтэй.

4.1.2. Эдийн засагт үзүүлэх үр нөлөө

Банкны өмчлөл, удирдлага-хяналтын хэт төвлөрсөн байдал нь банкинд өндөр эрсдэлтэй шийдвэр гаргалтад хүргэж, түүний найдвартай хэвийн байдал алдагдсанаар төлбөрийн чадваргүй болох улмаар банкны тогтолцооны тогтворгүй байдал үүсэж, санхүүгийн зуучлал саатах, эдийн засгийн хямралд хүргэх хор уршигтай. Эдийн засагт учирч болох эрсдэлийг бууруулах үүднээс дэлхийн улс орнууд банкны зохистой засаглал, хувьцаа эзэмшлийн зохицуулалтад ач холбогдол өгч байна.

4.1.3. Нийгэмд үзүүлэх үр нөлөө

Банкны удирдлагын хэт төвлөрөл нь эдийн засгийн тодорхой хэсэгт баялгийн тэгш бус хуваарилалт үүсгэх эрсдэлтэй. Банкийг хувьцаат компани болгосноор банкны удирдлагад иргэн, хуулийн этгээд оролцох боломж бүрдэх, хяналт бүрдүүлж банкинд хадгалуулсан мөнгөний найдвартай байдлыг хангуулах ач холбогдолтой.

4.1.4. Байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөө

Хувьцаат компани нь банк, санхүүгийн салбарын олон улсын зарчмыг мөрдөх, хариуцлагатай эзэлжүүлэлтийн стандартыг харгалздаг тул байгаль орчинд ээлтэй салбарт санхүүжилт олгоход дэмжлэг болно.

ХҮНИЙ ЭРХЭД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Хүснэгт 4

үснэгт 4

Үзүүлэх үр нөлөө:	Холбогдох асуултууд	Хариулт	Тайлбар	
1. Хүний эрхийн суурь зарчмуудад нийцэж байгаа эсэх	1.1. Ялгаварлан гадуурхахгүй ба тэгш байх			
	1.1.1.Ялгаварлан гадуурхахыг хориглох эсэх	Тийм	Ялгаварлан гадуурхалтай холбоотой асуудал тусаагүй.	
	1.1.2.Ялгаварлан гадуурхсан буюу аль нэг бүлэгт давуу байдал үүсгэх эсэх		Үгүй	Нийгмийн аль нэг бүлэг, нэгж, хэсэгт давуу эрх олгохгүй.
	1.1.3.Энэ нь тодорхой бүлгийн эмзэг байдлыг дээрдүүлэхийн тулд авч байгаа түр тусгай арга хэмжээ мөн бол олон улсын болон үндэсний хүний эрхийн хэм хэмжээнд нийцэж байгаа эсэх	Тийм		Сонгосон хувилбар нь түр тусгай арга хэмжээ биш.
	1.2. Оролцоог хангах			
	1.2.1.Зохицуулалтын хувилбарыг сонгохдоо оролцоог хангасан эсэх, ялангуяа эмзэг бүлэг, цөөнхийн оролцох боломжийг бүрдүүлсэн эсэх	Тийм		Холбогдох төрийн болон арилжааны банк, СЗХ, ХДК, МБХ-ны төлөөлөлтэй мэдээлэл хуваалцаж, оролцоог хангасан.
	1.2.2.Ялангуяа зохицуулалтыг бий болгосноор эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж байгаа, эсхүл хөндөгдөж болзошгүй иргэдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм		Холбогдох төрийн болон арилжааны банк, СЗХ, ХДК, МБХ-ны төлөөлөлтэй мэдээлэл хуваалцаж, оролцоог хангасан.
	1.3. Хууль дээдлэх зарчим ба сайн засаглал хариуцлага			
	1.3.1.Зохицуулалтыг бий болгосноор хүний эрхийг хөхиүлэн дэмжих, хангах,	Тийм		Шууд бус утгаараа нийт иргэдийн эдийн засгийн эрхийг хангахад чиглэгдэнэ.

	хамгаалах явцад ахиц дэвшил гарах эсэх			
	1.3.2.Зохицуулалтын хувилбар нь хүний эрхийн Монгол Улсын олон улсын гэрээ, НҮБ-ын хүний эрхийн механизмаас тухайн асуудлаар өгсөн зөвлөмжид нийцэж байгаа эсэх	Тийм		Олон улсын санхүүгийн байгууллагын зөвлөмж, НҮБ-ийн гишүүн улсуудын хуулийн зохицуулалтыг судлан төстэй байдлаар томьёолсон
	1.3.3.Хүний эрхийг зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлагыг тусгах эсэх	Тийм		Хууль зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагыг зохицуулна.
2. Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт агуулсан эсэх	2.1. Зохицуулалт нь хүний эрхийг хязгаарлах бол энэ нь хууль ёсны зорилгод нийцсэн эсэх	Тийм		Шударга ёсонд нийцсэн шаардлагын үндсэн дээр тодорхой хязгаарлалт тогтооно.
	2.2. Хязгаарлалт тогтоох нь зайлшгүй эсэх	Тийм		Энэхүү хязгаарлалт нь нийтийн эрх ашгийн үүднээс зайлшгүй шаардлагатай бөгөөд Үндсэн хуульд заасан зайлшгүй нөхцөлд хамаарна.
3. Эрх агуулагч	3.1. Зохицуулалтын хувилбарт хамаарах бүлгүүд буюу эрх агуулагчдыг тодорхойлсон эсэх	Тийм		Банк, банкны хувьцаа эзэмшигчид
	3.2. Эрх агуулагчдыг эмзэг байдлаар нь ялгаж тодорхойлсон эсэх		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй.
	3.3. Зохицуулалтын хувилбар нь энэхүү эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзэж, тэдний эмзэг байдлыг дээрдүүлэхэд чиглэсэн эсэх		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй.
	3.4. Эрх агуулагчдын, ялангуяа эмзэг бүлгийн		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй.

	ялгаатай хэрэгцээг тооцсон мэдрэмжтэй зохицуулалтыг тусгах эсэх /хөгжлийн бэрхшээлтэй, үндэстний цөөнх, хэлний цөөнх, гагцхүү эдгээрээр хязгаарлахгүй/			
4. Үүрэг хүлээгч	4.1. Үүрэг хүлээгчдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм		Зохицуулах байгууллагууд, банк, банкны хувьцаа эзэмшигч
5. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуульд нийцүүлсэн эсэх	5.1. Жендэрийн үзэл баримтлалыг тусгасан эсэх		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй
	5.2. Эрэгтэй, эмэгтэй хүний тэгш эрх, тэгш боломж, тэгш хандлагын баталгааг бүрдүүлэх эсэх	Тийм		Шалгуур, сонгон шалгаруулалт, гэрээлэх үйл явц, хөдөлмөр эрхлэх, хяналтын бүх нөхцөлд жендэрийн тэгш байдлыг бүрдүүлсэн.

ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Хүснэгт 5

Үзүүлэх үр нөлөө:	Холбогдох асуултууд	Хариулт		Тайлбар
1. Дэлхийн зах зээл дээр өрсөлдөх чадвар	1.1. Дотоодын аж ахуйн нэгж болон гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж хоорондын өрсөлдөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм		Банкны мэдээлэл ил тод болж, төвлөрөл буурснаар зах зээлийн зарчмаар өрсөлдөөнийг дэмжинэ.
	1.2. Хил дамнасан хөрөнгө оруулалтын шилжилт хөдөлгөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх (эдийн засгийн байршил өөрчлөгдөхийг оролцуулан)	Тийм		Хөрөнгө оруулалт нэмэгдэх боломжтой.
	1.3. Дэлхийн зах зээл дээрх таагүй нөлөөллийг монголын зах зээлд орж ирэхээс	Тийм		Банкны эрсдэл даах чадвар сайжирна.

	хамгаалахад нөлөөлж чадах эсэх			
2.Дотоодын зах зээлийн өрсөлдөх чадвар болон тогтвортой байдал	2.1.Хэрэглэгчдийн шийдвэр гаргах боломжийг бууруулах эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.2.Хязгаарлагдмал өрсөлдөөний улмаас үнийн хөөрөгдлийг бий болгох эсэх		Үгүй	Өрсөлдөөний хязгаарлагдмал нөхцөл үүсгэхгүй.
	2.3.Зах зээлд шинээр орж ирж байгаа аж ахуйн нэгжид бэрхшээл, хүндрэл бий болгох эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.4.Зах зээлд шинээр монополийг бий болгох эсэх		Үгүй	Монополын эсрэг арга хэмжээ болно.
3.Аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэлийн болон захиргааны зардал	3.1.Зохицуулалтын хувилбарыг хэрэгжүүлснээр аж ахуйн нэгжид шинээр зардал үүсэх эсэх	Тийм		Банкинд хөрөнгө оруулалтыг татах, хувьцаа эзэмшигчдийг нэмэхтэй холбоотой зардал гарна.
	3.2.Санхүүжилтийн эх үүсвэр олж авахад нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм		Банкны эрсдэлийн удирдлага, санхүүгийн чадвар сайжирна.
	3.3.Зах зээлээс тодорхой бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авахад хүргэх эсэх		Үгүй	Тийм нөхцөл үүсгэхгүй.
	3.4.Бараа бүтээгдэхүүний борлуулалтад ямар нэг хязгаарлалт, эсхүл хориг тавих эсэх		Үгүй	Тийм нөхцөл үүсгэхгүй.
	3.5.Аж ахуйн нэгжийг үйл ажиллагаагаа зогсооход хүргэх эсэх		Үгүй	Тийм нөхцөл үүсгэхгүй.
4.Мэдээлэх үүргийн улмаас үүсч байгаа захиргааны зардлын ачаалал	4.1.Хуулийн этгээдэд захиргааны шинж чанартай нэмэлт зардал (Тухайлбал, мэдээлэх, тайлан		Үгүй	Тийм нөхцөл үүсгэхгүй.

	гаргах г.м) бий болгох эсэх			
5.Өмчлөх эрх	5.1.Өмчлөх эрхийг (үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгө, эдийн бус баялаг зэргийг) хөндсөн зохицуулалт бий болох эсэх		Үгүй	Тийм нөхцөл үүсгэхгүй.
	5.2.Өмчлөх эрх олж авах, шилжүүлэх болон хэрэгжүүлэхэд хязгаарлалт бий болгох эсэх		Үгүй	Тийм зохицуулалт агуулаагүй.
	5.3.Оюуны өмчийн (патент, барааны тэмдэг, зохиогчийн эрх зэрэг) эрхийг хөндсөн зохицуулалт бий болгох эсэх		Үгүй	Тийм зохицуулалт агуулаагүй.
6.Инноваци болон судалгаа шинжилгээ	6.1.Судалгаа шинжилгээ, нээлт хийх, шинэ бүтээл гаргах асуудлыг дэмжих эсэх		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй
	6.2.Үйлдвэрлэлийн шинэ технологи болон шинэ бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэх, дэлгэрүүлэхийг илүү хялбар болгох эсэх			Сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй.
7.Хэрэглэгч болон гэр бүлийн төсөв	7.1.Хэрэглээний үнийн түвшинд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм		Банкны эрсдэлийг зах зээлээс үнэлэх механизм, судалгаа шинжилгээ сайжирна
	7.2.Хэрэглэгчдийн хувьд дотоодын зах зээлийг ашиглах боломж олгох эсэх	Тийм		Эерэг нөлөө үзүүлнэ.
	7.3.Хэрэглэгчдийн эрх ашигт нөлөөлөх эсэх	Тийм		Эерэг нөлөө үзүүлнэ.
	7.4.Хувь хүний/гэр бүлийн санхүүгийн байдалд (шууд буюу урт хугацааны туршид) нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм		Эерэг нөлөө үзүүлнэ.

8.Тодорхой бүс нутаг, салбарууд	8.1.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байрыг шинээр бий болгох эсэх		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй
	8.2.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байр багасгах чиглэлээр нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй
	8.3.Жижиг, дунд үйлдвэр, эсхүл аль нэг салбарт нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй
9.Төрийн захиргааны байгууллага	9.1.Улсын төсөвт нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм		Төсвийн зардлыг хэмнэх зорилготой
	9.2.Шинээр төрийн байгууллага байгуулах, эсхүл төрийн байгууллагад бүтцийн өөрчлөлт хийх шаардлага тавигдах эсэх		Үгүй	Тус харилцаанд хамааралгүй
	9.3.Төрийн байгууллагад захиргааны шинэ чиг үүрэг бий болгох эсэх	Тийм		Нөлөөлөлгүй
10.Макро эдийн засгийн хүрээнд	10.1.Эдийн засгийн өсөлт болон ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм		Банкны тогтвортой үйл ажиллагаа болон Макро эдийн засгийн суурь үзүүлэлтийн тогтвортой байдлаар дамжин эерэг нөлөө үзүүлнэ.
	10.2.Хөрөнгө оруулалтын нөхцөлийг сайжруулах, зах зээлийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих эсэх	Тийм		Эерэг нөлөө үзүүлнэ.
	10.3.Инфляц нэмэгдэх эсэх		Үгүй	Нөлөө үзүүлэхгүй.
11.Олон улсын харилцаа	11.1.Монгол Улсын олон улсын гэрээтэй нийцэж байгаа эсэх	Тийм		Зөрчилдөөн үүсэхгүй.

НИЙГЭМД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Хүснэгт 6

Үзүүлэх үр нөлөө:	Холбогдох асуултууд	Хариулт		Тайлбар
1.Ажил эрхлэлтийн байдал, хөдөлмөрийн зах зээл	1.1.Шинээр ажлын байр бий болох эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	1.2.Шууд болон шууд бусаар ажлын байрны цомхотгол бий болгох эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	1.3.Тодорхой ажил мэргэжлийн хүмүүс болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	1.4.Тодорхой насны хүмүүсийн ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
2.Ажлын стандарт, хөдөлмөрлөх эрх	2.1.Ажлын чанар, стандартад нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.2.Ажилчдын эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.3.Ажилчдын эрх, үүрэгт шууд болон шууд бусаар нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.4.Шинээр ажлын стандарт гаргах эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	2.5.Ажлын байранд технологийн шинэчлэлийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон өөрчлөлт бий болгох эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
3.Нийгмийн тодорхой бүлгийг хамгаалах асуудал	3.1.Шууд болон шууд бусаар тэгш бус байдал үүсгэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	3.2.Тодорхой бүлэг болон хүмүүст сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх. Тухайлбал, эмзэг бүлэг, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, ажилгүй иргэд, үндэстний цөөнхөд гэх мэт		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	3.3.Гадаадын иргэдэд илэрхий нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй

4.Төрийн удирдлага, сайн засаглал, шүүх эрх мэдэл, хэвлэл мэдээлэл, ёс суртахуун	4.1.Засаглалын харилцаанд оролцогчдод нөлөөлөх эсэх	Тийм	Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй
	4.2.Төрийн байгууллагуудын үүрэг, үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх	Тийм		Банкны хяналт шалгалтын үйл ажиллагаа сайжирна.
	4.3.Төрийн захиргааны албан хаагчдын эрх, үүрэг, харилцаанд нөлөөлөх эсэх	Тийм		Төрийн байгууллагын чиг үүрэг тодорхой болж, үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд эерэг нөлөө үзүүлнэ.
	4.4.Иргэдийн шүүхэд хандах, асуудлаа шийдвэрлүүлэх эрхэд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
	4.5.Улс төрийн нам, төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
5.Нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдал	5.1.Хувь хүн/нийт хүн амын дундаж наслалт, өвчлөлт, нас баралтын байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
	5.2.Зохицуулалтын хувилбарын улмаас үүсэх дуу чимээ, агаар, хөрсний чанарын өөрчлөлт хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
	5.3.Хүмүүсийн амьдралын хэв маяг (хооллолт, хөдөлгөөн, архи, тамхины хэрэглээ)-т нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
6.Нийгмийн хамгаалал, эрүүл мэнд, боловсролын систем	6.1.Нийгмийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжид нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
	6.2.Ажилчдын боловсрол, шилжилт хөдөлгөөнд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
	6.3.Иргэдийн боловсрол (төрийн болон хувийн		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.

	хэвшлийн боловсролын байгууллага) олох, мэргэжил эзэмших, давтан сургалтад хамрагдахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх			
	6.4.Нийгмийн болон эрүүл мэндийн үйлчилгээ авахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй..
	6.5.Их, дээд сургуулиудын үйл ажиллагаа, өөрийн удирдлагад нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
7.Гэмт хэрэг, нийгмийн аюулгүй байдал	7.1.Нийгмийн аюулгүй байдал, гэмт хэргийн нөхцөл байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
	7.2.Хуулийг албадан хэрэгжүүлэхэд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
	7.3.Гэмт хэргийн илрүүлэлтэд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
	7.4.Гэмт хэргийн хохирогчид, гэрчийн эрхэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Нөлөөлөл байхгүй.
8.Соёл	8.1.Соёлын өвийг хамгаалахад нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	8.2.Хэл, соёлын ялгаатай байдал бий болгох эсэх, эсхүл уг ялгаатай байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	8.3.Иргэдийн түүх, соёлоо хамгаалах оролцоонд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР НӨЛӨӨ

Хүснэгт 7

Үзүүлэх үр нөлөө:	Холбогдох асуултууд	Хариулт		Тайлбар
1.Агаар	1.1.Зохицуулалтын хувилбарын үр дүнд агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

2.Зам тээвэр, түлш, эрчим хүч	2.1.Тээврийн хэрэгслийн түлшний хэрэглээг нэмэгдүүлэх/бууруулах эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.2.Эрчим хүчний хэрэглээг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.3.Эрчим хүчний үйлдвэрлэлд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	2.4.Тээврийн хэрэгслийн агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
3.Ан амьтан, ургамлыг хамгаалах	3.1.Ан амьтны тоо хэмжээг бууруулах эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.2.Ховордсон болон нэн ховор амьтан, ургамалд сөргөөр нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.3.Ан амьтдын нүүдэл, суурьшилд сөргөөр нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	3.4.Тусгай хамгаалалттай газар нутагт сөргөөр нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
4.Усны нөөц	4.1.Газрын дээрх ус болон гүний ус, цэвэр усны нөөцөд сөргөөр нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	4.2.Усны бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	4.3.Ундны усны чанарт нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
5.Хөрсний бохирдол	5.1.Хөрсний бохирдолтод нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	5.2.Хөрсийг эвдэх, ашиглагдсан талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
6.Газрын ашиглалт	6.1.Ашиглагдаагүй байсан газрыг ашиглах эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	6.2.Газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	6.3.Экологийн зориулалтаар		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

	хамгаалагдсан газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх			
7.Нөхөн сэргээгдэх/нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялаг	7.1.Нөхөн сэргээгдэх байгалийн баялгийг өөрөө нөхөн сэргээгдэх чадавхыг нь алдагдуулахгүйгээр зохистой ашиглах эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.
	7.2.Нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялгийн ашиглалт нэмэгдэх эсэх		Үгүй	Ямар нэгэн сөрөг нөлөө байхгүй.

Тус хувилбар нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон хүний эрхийн Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцэх бөгөөд өнөөдөр үйлчилж байгаа бусад хууль тогтоомжтой аливаа хэлбэрээр зөрчилдөөгүй, хүний эрхийг хязгаарлаагүй төдийгүй хүний өмчлөх эрхийг нэмэгдүүлж байгаа болно.

ДӨРӨВ. ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ

Энэхүү тандан судалгааны хүрээнд холбогдох аргачлалыг үндэслэн банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах хуулийн шаардлагыг хангах зорилгыг хангаж чадах эсэх, зардал, үр өгөөжийн харьцаа буюу хувилбарыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой гарах зардал, хугацаа, үзүүлэх эерэг өөрчлөлтийг харьцуулан судалж үзэхэд “хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах” нь асуудлыг шийдвэрлэх хамгийн оновчтой хувилбар байна гэж дүгнэж байна.

Иймд Улсын Их Хурлаар 2021 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдөр батлагдсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд “Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө байгуулагдсан банк Банкны тухай хуулийн 36.1-д заасан шаардлагыг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор хангасан байна” гэснийг “Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө байгуулагдсан банк Банкны тухай хуулийн 36.1-д заасан шаардлагыг 2026 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор хангасан байна” гэж өөрчлөх саналтай байна.

-оОо-

**БАНКНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН
ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ АЖЛЫН ТАЙЛАН**

2023 он

АГУУЛГА

НЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ.....	3
ХОЁР. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН.....	3
БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ.....	3
ГУРАВ. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ	4
ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ	4
ДӨРӨВ. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ.....	6
ТАВ.ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЖ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГСӨН БАЙДАЛ.....	11

НЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн зүйл, заалтад тодорхой шалгуур үзүүлэлтийн дагуу дүн шинжилгээ хийх, үр нөлөөг тооцох, давхардал, хийдэл, зөрчил байгаа эсэхийг тогтоох, арилгах, хуулийн зүйл, заалтыг ойлгомжтой, хэрэгжих боломжтой байдлаар боловсруулах, улмаар хуулийн төслийн чанарыг сайжруулахад тус үнэлгээний ажлын зорилго оршино.

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийн /цаашид “хуулийн төсөл” гэх/ үр нөлөөний үнэлгээг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх тооцох аргачлал”¹-д заасны дагуу дараах үе шаттайгаар гүйцэтгэлээ.

1. Шалгуур үзүүлэлтийг сонгох;
2. Хуулийн төслөөс үр нөлөө тооцох хэсгээ тогтоох;
3. Урьдчилан сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу үр нөлөөг тооцох;
4. Үр дүнг үнэлэх, зөвлөмж өгөх.

Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэхдээ үндсэн 5 шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тэдгээрийг шалгах хэрэгслийг ашиглан хуулийн төслийн зохицуулалт нь уг хуулийн төслийг боловсруулах болсон үндэслэл, хэрэгцээ шаардлага, хуулийн төслийн зорилгод нийцсэн эсэх, зорилгод хүрэх боломжтой байдлаар тусгагдсан эсэх, хуулийн төсөл нь ойлгомжтой, зүйл, заалт нь өөр хоорондоо болон бусад хүчин төгөлдөр хууль тогтоомжтой нийцсэн эсэхийг дүгнэж, тэдгээрийн үр дүнд үндэслэн анхаарах асуудлын талаар хууль санаачлагчид зөвлөмж өгсөн.

Тус үнэлгээгээр Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар банкуудын хувь эзэмшлийн төвлөрлийг үргэлжлүүлэн бууруулснаар банкн дахь олон нийтийн оролцоо, хяналтыг нэмэгдүүлэх замаар банкны салбарын тогтвортой байдлыг хангах эрх зүйн орчин бүрдүүлж чадах эсэхэд хариулт өгнө.

ХОЁР. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ

Тус үнэлгээний ажлыг хийж гүйцэтгэхдээ хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах асуудалтай уялдуулан, аргачлалд дурдсан 6 шалгуур үзүүлэлтээс 5 шалгуур үзүүлэлтийг сонголоо. Үүнд:

1. Зорилгод хүрэх байдал
2. Практикт хэрэгжих боломж
3. Ойлгомжтой байдал
4. Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал
5. Харилцан уялдаа зэрэг болно.

“Зорилгод хүрэх байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зорилго нь үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төслийг боловсруулах болсон үндэслэл шаардлагад нийцсэн эсэх, нийтийн эрх ашиг, банкны харилцагч, хадгаламж эзэмшигчийн ашиг сонирхлыг хамгаалах, банкны салбарын тогтвортой байдлыг бэхжүүлэх хүрээнд банкуудын хувь эзэмшлийн төвлөрлийг үргэлжлүүлэн бууруулснаар банкн дахь олон нийтийн оролцоо, хяналтыг нэмэгдүүлэх шаардлагыг харгалзан хуулийн төслийн зохицуулалт, арга хэмжээ нь хуулийн төслийн зорилгод хүрэх боломжтой байна уу гэдгийг

¹Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан.

үнэллээ. Энэхүү үнэлгээг хийхийн тулд хуулийн төслийн үзэл баримтлалтай танилцаж, хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага, хуулийн төслийн зорилго болон зорилгод хүрэхэд чиглэгдсэн, мөн түүнийг тодорхой илэрхийлж чадахуйц арга хэмжээ, зохицуулалтыг сонгож авав.

“Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зохицуулалтыг дагаж мөрдөх буюу хэрэгжүүлэх боломж байгаа эсэх, мөн хэрэгжүүлэх субъект, байгууллага нь хэн байх вэ зэргээр энэхүү хуулийн төсөл нь хэрэгжүүлэх боломж, бололцоо байгаа эсэхийг судлах, урьдчилан үнэлэх зорилгоор энэхүү шалгуурыг сонгож авлаа.

“Ойлгомжтой байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зохицуулалт түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх субъектүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтай эсэх, бусад зохицуулалттай нийцтэй эсэх, зохицол, давхцал байгаа эсэхийг шалгах үүднээс холбогдох этгээдээс санал авах, хуулийн төсөл нь Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан эсэхийг хянах байдлаар үнэлгээг хийхээр сонголоо.

“Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслөөр үүрэг хүлээлгэсэн, шинэ бүтэц, чиг үүрэг нэмсэн зохицуулалтад шууд хамаарах этгээд хуулийн төслийн зохицуулалтыг хүлээн зөвшөөрөх эсэхийг шалгахын тулд сонгосон болно.

“Харилцан уялдаа” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг бүхэлд нь Монгол улсын Үндсэн хууль, Монгол улсын Олон улсын гэрээ, холбогдох бусад хуульд нийцсэн эсэхийг “Хууль тогтоомжийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал”-д заасан асуултад хариулах байдлаар үр нөлөөний үнэлгээг хийхээр сонгов.

Хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой гарах зардлын тооцоог тусгайлан хийх тул цаг хугацаа, нөөцийн хэмнэлт хийх үүднээс “зардал тооцох” шалгуур үзүүлэлтийг сонгоогүй болно.

ГУРАВ. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

1. Зорилгод хүрэх байдал:

Энэ шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, хэрэгцээ шаардлага, хуулийн төслийн зорилгод хуулийн төслийн зохицуулалт нийцэж байгаа эсэхэд дүн шинжилгээ хийх үүднээс хуулийн төслийн үзэл баримтлалтай танилцаж, хуулийн төслийн зорилго нь хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн эсэхийг шалгах, хуулийн төслийн зорилгыг хангахад чиглэсэн зохицуулалтыг хуулийн төслийн зорилготой харьцуулах байдлаар дүн шинжилгээ хийв.

Манай улсын санхүүгийн салбарт банкны салбар үнэмлэхүй хувийг эзэлдгийн хувьд нийт эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл ихтэй. 2021 онд Банкны тухай хуульд орсон нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу банкны салбарт олон нийтийн оролцоо хяналтыг бий болгох, банкны засаглалыг сайжруулах хүрээнд нээлттэй, ил тод болгох, хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулж нэг этгээд дангаар болон холбогдох этгээдийн хамт эзэмших хувьцааны хэмжээг 20 хувиас дээшгүй байх шаардлагыг тусгасан. Дээрх шаардлагыг тогтоосон хугацаанд буюу 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор хангахгүй тохиолдолд банкны хувьцаа эзэмшигчийн хуульд заасан эрхүүдийг түдгэлзүүлэхээс гадна Банкны тухай хуулийн 36.1 дэх хэсэгт заасан шаардлагыг хангаагүй хэсэгт хамаарах хувьцаа, хувьцаанд хамаарах хэсгийг өөрийн хөрөнгөөс хасаж тооцох болон хууль тогтоомжид заасан бусад албадлагын арга хэмжээг авахаар хуульчилсан бөгөөд албадлагын арга хэмжээг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс авч эхлэх үндэслэл үүсэх юм.

Улсын Их Хурлаас 2021 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдөр баталсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль, тус хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиар системд нөлөө бүхий банкуудыг нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өөрчлөн байгуулах шаардлагын дагуу Хаан, Худалдаа хөгжлийн, Голомт, Хас, Төрийн банкуудаас анх удаагаа хувьцаагаа олон нийтэд санал болгон, хөрөнгийн зах зээл дээр гаргасан.

Банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах үйл явц нь "Активын чанарын үнэлгээ"-г олон улсын хөндлөнгийн аудитын компаниар үнэлүүлэх болсонтой холбогдуулан "банкны системд нөлөө бүхий банкууд"-ыг нээлттэй хувьцаат компани болгох зохицуулалтыг 2023 оны 06 дугаар сарын 30 хүртэл хойшлуулсан, хөрөнгийн зах зээлийн хязгаарлагдмал нөөц, олон улсын эдийн засгийн нөхцөл байдал, банкууд олон улсын хөрөнгийн зах зээл дээр хувьцаагаа гаргах үйл ажиллагаанд ихээхэн цаг хугацаа шаардагдаж байгаа, прокурорын байгууллагаас зарим банкуудын нөлөө бүхий хувьцаа эзэмшигчдийн хөрөнгийн шилжих хөдөлгөөнийг тодорхойгүй хугацаагаар хязгаарласан зэрэг гадаад, дотоодын хүчин зүйлсээс хамаарч ихэнх банкуудын хувьд цаг хугацаандаа шаардлагыг биелүүлэх боломж хязгаарлагдмал байна.

Дээрх зорилгыг харгалзан Хуулийн төслийн зохицуулалт нь хуулийн төслийн зорилгыг хангахад чиглэсэн эсэхийг үнэлэх үүднээс хуулийн төслийн зорилгод хүрэхэд чиглэсэн дараах зохицуулалтын үр нөлөөг үнэлэхээр сонголоо.

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хууль 2021

5 дугаар зүйл. Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө байгуулагдсан банк Банкны тухай хуулийн 36.1-д заасан шаардлагыг **2026 оны** 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор хангасан байна.

2. Практикт хэрэгжих боломж:

Энэ шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зохицуулалт нь практикт хэрэгжих боломж байна уу гэдгийг үнэлэх үүднээс хуулийн төслөөр шинээр бий болгож байгаа чиг үүрэг, эрх хэмжээ, бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой дараах зохицуулалтыг сонгож авлаа.

БАНКНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙ

5 дугаар зүйл. Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө байгуулагдсан банк Банкны тухай хуулийн 36.1-д заасан шаардлагыг **2026 оны** 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор хангасан байна.

3. Ойлгомжтой байдал:

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг боловсруулалтын хувьд, Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан эсэх, түүнчлэн хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүд хуулийг нэг мөр ойлгож хэрэглэх, хэрэгжүүлэх субъектүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулсан эсэхийг шалгахын тулд хуулийн төслийг бүхэлд нь сонгон авч баталгаажууллаа.

ДӨРӨВ. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

Өмнөх үе шатуудад хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг сонгож, үр нөлөөг үнэлэх хэсгээ тогтоосон бөгөөд урьдчилан сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирсон аргачлалд тодорхойлогдсон дараах шалгах хэрэгслүүд байна.

Д/д	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг	Тохирох шалгах хэрэгсэл
1	Зорилгод хүрэх байдал	Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хууль (2021) 5 дугаар зүйл. Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө байгуулагдсан банк Банкны тухай хуулийн 36.1-д заасан шаардлагыг 2026 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор хангасан байна.	Зорилгод дүн шинжилгээ хийх
2	Ойлгомжтой байдал	Хуулийн төсөл бүхэлдээ	Ойлгомжтой байдлыг судлах
3	Харилцан уялдаа	Хуулийн төсөл бүхэлдээ	Хуулийн төслийн уялдаа холбоог шалгах

Дээрх шалгах хэрэгслийн дагуу хуулийн төслийн үр нөлөөг дараах байдлаар үнэллээ.

4.1. Зорилгод хүрэх байдалд хийсэн үнэлгээ:

Одоо үйл ажиллагаа явуулж байгаа 12 банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг авч үзвэл цөөн тооны томоохон хувьцаа эзэмшигчдэд суурилсан бүтэцтэй, хувьцааны төвлөрөл өндөртэй бөгөөд хамгийн өндөр хувьцаа эзэмшиж байгаа эхний 3 хувьцаа эзэмшигчид нь тухайн банкныхаа хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн дийлэнх хувийг эзэмшиж байна.

Монголбанк, Олон улсын байгууллагууд²-аас хийсэн тайлан, судалгаа нь макро зохистой бодлогыг боловсронгуй болгох, Олон Улсын Базелийн үндсэн зарчимд нийцсэн банкны засаглалын зохицуулалт болон эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг үргэлжлүүлэх хүрээнд банкны оновчтой хяналт шалгалтын үнэлгээний аргачлалыг нэвтрүүлэх шаардлагатайг онцолсон. Тухайлбал, банкууд өөрийн хөрөнгө болон хөрвөх чадварын хүрэлцээ, дотооддоо үнэлсэн стресс тестийн үр дүнгийн талаарх мэдээллийг олон нийтэд мэдээлэх нь банкны системийн тогтвортой байдлыг нэмэгдүүлэх ач холбогдолтой байна.

Банкны салбарын шинэтгэлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн талаарх банкуудын тайланд банкуудын хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн төвлөрлийг бууруулах арга хэмжээ нь олон улсын хөрөнгийн зах зээл, боломжит хөрөнгө оруулагчдаас хамааралтай байгаа бөгөөд хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийг нэгэн зэрэг богино хугацаанд бууруулах нь боломжит цөөн тооны хөрөнгө оруулагчдад болгоомжлол үүсгэх, шийдвэрээ гаргахгүй байх, улмаар эх үүсвэрээ хумих зэргээр банкны салбарын тогтвортой байдалд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй болохыг дурдсан байна.

Түүнчлэн Банкны тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн шаардлага мөрдөгдөж эхэлсэн даруйд Ковид-19 цар тахлаас шалтгаалан тогтоосон тодорхой хязгаарлалт, ердийн үйл ажиллагааны идэвхжил суларснаас банкуудаас шинэ хөрөнгө оруулалт эрэлхийлэх боломж харьцангуй хязгаарлагдмал байсан, Монголын хөрөнгийн захын өнөөгийн нөөц багтаамж болон гадаад хөрөнгө оруулалтын татварын хэмжээ өндөр, Төв банкны бодлогын хүү өндөр зэрэг хөрөнгө оруулалтын орчин таатай бус байгааг

² ОУВС-ийн Дүрмийн IV заалтын 2023 оны үнэлгээний тайлан, хуудас 11

харгалзан үзэхэд банкуудын хувьцаа эзэмшлийн төвлөрлийг дийлэнх банкуудаас 2 сар хүрэхгүй хугацаанд багтаан бууруулах боломжгүй байна

Иймд санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах, банкны салбарын нийт хувьцаа эзэмшигчийн өмчилж байгаа хувьцааны үнэ цэнийг хадгалах, банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах зохицуулалтыг банкны салбарт амжилттай хэрэгжүүлэх зорилгын хүрээнд шаардлагатай дэмжлэгийг банкуудад үзүүлэх нь зүйтэй гэж Монголбанкны зүгээс үзэж байна.

Энэ хүрээнд Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх, журмын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд өөрчлөлт оруулан Банкны тухай хуулийн 36.1-д заасан шаардлагыг биелүүлэх хугацааг хоёр жилээр сунгаж, 2026 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр болгох өөрчлөлтийг тусгажээ.

Хуульд дээрх зохицуулалтууд нэмж туссанаар Банкны шинэтгэлийн хөтөлбөр бодитой хэрэгжих боломж бүрдэх бөгөөд банкны үнэ цэнийг алдагдуулахгүйгээр, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчид, ялангуяа Монгол Улс гишүүнээр нь орсон, гишүүддээ үйлчилдэг олон улсын санхүүгийн байгууллагаас банкуудад хөрөнгө оруулах боломж бүрдэж хуулийн үндсэн зорилго биелэх гол нөхцөлийг бүрдүүлнэ гэж үзлээ. Мөн энэхүү үйл ажиллагааг тодорхой үе шаттай хэрэгжүүлэх нь банк болон зохицуулах байгууллагаас хамтын ажиллагааг шаардах бөгөөд хугацааны эцэст тулгарсан арга хэмжээг бус шаардлагатай арга хэмжээг тухай бүр авч байх талаас илүү боломж олгохоор байна.

4.2. Практикт хэрэгжих боломжид хийсэн үнэлгээ:

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд дүн шинжилгээ хийсэн байдал:

5 дугаар зүйл. Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө байгуулагдсан банк Банкны тухай хуулийн 36.1-д заасан шаардлагыг **2026** оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор хангасан байна.

Банк санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах, банкны салбарын нийт хувьцаа эзэмшигчийн өмчилж байгаа хувьцааны үнэ цэнийг хадгалах, банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах зохицуулалтыг банкны салбарт амжилттай хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дэмжлэгийг банкуудад үзүүлэх хүрээнд Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд нэмэлтээр ⁷¹ дүгээр зүйлийг оруулан Банкны тухай хуулийн 36.1 дэх хэсгийн дагаж мөрдөх хугацааг сунгаснаар банкны хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөрлийг бууруулахад эерэг нөлөө үзүүлэхээр байна.

Санхүүгийн зохицуулах хороо, Олон улсын байгууллагуудын³ зүгээс Монголын хөрөнгийн зах зээлийн нөөц хязгаарлагдмал байгаагаас банкнуудын хувьцааны үнэ тогтворгүй, хэлбэлзэл өндөртэй байгаа нь нэг хувьцаа эзэмшигчийн 20 хувийн хязгаарыг одоо мөрдөгдөж байгаа хуулийн хугацаанд биелүүлэх боломж хязгаарлагдмал байгааг онцолж, хуулийн хугацааг өөрчлөн тогтоох нь илүү үр нөлөөтэй бөгөөд тухайн банкны онцлогт тохирсон урт хугацааны хөрөнгө оруулагчдыг татах боломжийг бүрдүүлэх талаар зөвлөсөн.

4.3. Ойлгомжтой байдлыг судлах хүрээнд хийсэн үнэлгээ:

³ ОУВС-ийн Дүрмийн IV заалтын 2023 оны үнэлгээний тайлан, хуудас 33
СЗХ, ЕСБХБ-тай хамтран КППМЖ аудитын компаниар хийлгэсэн 2022 оны хөрөнгө оруулагчдын судалгааны тайлан, хуудас 52

Хуулийн төсөл нь хэрэгжүүлэх, хэрэглэх этгээдэд ойлгомжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг тогтоох зорилгоор Санхүүгийн зохицуулах хороо, Хадгаламжийн даатгалын корпораци, Монголын банкны холбооны төлөөлөл буюу хуулийн төслийг боловсруулахад оролцсон Ажлын хэсгийн гишүүдээс санал авахад хуулийн төслийн ойлгомжтой байдал хэсэгт ямар нэгэн санал өгөөгүй болно.

№	Санал ирүүлсэн байгууллагын нэр	Саналын агуулга	Ойлгомжгүй байгаа хуулийн төслийн зохицуулалт
1	Монголбанк Санхүүгийн зохицуулах хороо Хадгаламжийн даатгалын корпораци	Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төсөл нь зөв ойлгож, хэрэгжүүлэх боломжтой байдлаар боловсруулагдсан байна.	-

Түүнчлэн энэхүү шалгах хэрэгслийн дагуу хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан хууль тогтоомжийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага, 30 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлагад нийцүүлэн боловсруулсан эсэхийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дараах заалтад заасан шаардлагыг хангасан эсэхэд хариулт өгөх замаар шалгалаа.

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан Хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавих нийтлэг шаардлага	
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн зохицуулалт	Хуулийн төслийн зохицуулалтад үнэлгээ хийсэн байдал
29.1.1. Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцсэн, бусад хууль, үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалтай уялдсан байх;	“Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар 2020 онд баримтлах үндсэн чиглэл”-ийн 2.2-т “Банкны салбарын эрсдэл даах чадварыг нэмэгдүүлэх, зохистой засаглалын зарчим, олон нийтийн оролцоо, хяналтыг бий болгох зорилгоор хууль, эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгож, системийн нөлөө бүхий банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах талаар банкуудыг хугацаатай үүрэгжүүлэх арга хэмжээг авна” гэж, “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”, “Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөр”-т банкны салбарын өөрийн хөрөнгийг нэмэгдүүлж, эрсдэл даах чадварыг сайжруулах хүрээнд системийн нөлөө бүхий банкуудыг хувьцаат компанийн хэлбэрт шилжүүлэх бодлого баримталж, хувьцааг хөрөнгийн бирж дээр арилжаалдаг болох эрх зүйн орчныг бүрдүүлэхээр заасан. Хуулийн төслийн зохицуулалтууд нь Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцэх бөгөөд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа бусад хууль тогтоомжтой

	зөрчилдөх зохицуулалт агуулаагүй шаардлагыг хангасан байна.
29.1.2.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд хамаарах асуудлыг бүрэн тусгасан байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
29.1.3.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцааны хүрээнээс хальсан асуудлыг тусгахгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
29.1.4.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд үл хамаарах хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу хүчингүй болсонд тооцох тухай заалт тусгахгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
29.1.5.зүйл, хэсэг, заалт нь хоорондоо зөрчилгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
29.1.6.хэм хэмжээ тогтоогоогүй, тунхагласан шинжтэй буюу нэг удаа хэрэгжүүлэх заалт тусгахгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
29.1.7.бусад хуулийн заалтыг давхардуулан заахгүйгээр шаардлагатай бол түүнийг эш татах, энэ тохиолдолд эшлэлийг тодорхой хийж, хуулийн нэр болон хэвлэн нийтэлсэн албан ёсны эх сурвалжийг бүрэн гүйцэд заасан байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
29.1.8.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаа, хуулийн үйлчлэх хүрээ, эрх зүйн харилцаанд оролцогч хүн, хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг, зохицуулалтад удирдлага болгох, харгалзан үзэх нөхцөл байдал, нийтийн эрх зүйн этгээдийн чиг үүрэг, эрх хэмжээ, тэдгээрийг биелүүлэх журам;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
29.1.9.шаардлагатай тохиолдолд эрх зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын төрөл, хэмжээ, хуулийн хүчин төгөлдөр болох хугацаа, хууль буцаан хэрэглэх тухай заалт, хуулийг дагаж мөрдөх журмын зохицуулалт, бусад хуулийн зүйл, заалтыг хүчингүй болсонд тооцох, хасах заалт;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
29.1.10.шаардлагатай тохиолдолд бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай дагалдах хуулийн төслийг боловсруулсан байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.

29.1.11.хуулийн төсөл нь хуулийн зорилго гэсэн зүйлтэй байж болох бөгөөд зорилгод тус хуулиар хангахаар зорьж байгаа иргэний үндсэн эрх, бэхжүүлэх үндсэн зарчим, хүрэх үр дүнг тусгана.	Хуулийн төсөл нь Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төсөл бөгөөд Банкны тухай хуулийн зорилго, зарчимд нийцсэн болно.
Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 30 дугаар зүйлд заасан Хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлага	
30.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог хэрэглэх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
30.1.2.нэг нэр томъёогоор өөр өөр ойлголтыг илэрхийлэхгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
30.1.3.үг хэллэгийг монгол хэл бичгийн дүрэмд нийцүүлэн хоёрдмол утгагүй товч, тодорхой, ойлгоход хялбараар бичих;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
30.1.4.хүч оруулсан нэр томъёо хэрэглэхгүй байх;	Уг шаардлагыг хангасан байна.
30.1.5.жинхэнэ нэрийг ганц тоон дээр хэрэглэх.	Уг шаардлагыг хангасан байна.

4.4. Хуулийн төслийн уялдаа холбоог шалгах үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ:

Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөө үнэлэх аргачлалд заасан дараах асуултад хариулах замаар хуулийн төслийн уялдаа холбоог бүхэлд нь шалгахыг зорилоо.

Д/д	Асуулт	Хариулт буюу дүн шинжилгээ
1	Хуулийн төслийн зохицуулалт тухайн хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх;	Хуулийн төслийн зохицуулалт нь Банкны тухай хуулийн 1.1-т заасан зорилтод нийцэж байна.
2	Хуулийн төслийн “Хууль тогтоомж” гэсэн хэсэгт заасан хуулиудын нэр тухайн харилцаанд хамаарах хууль мөн эсэх;	Хуулийн төслийн 2 дугаар зүйлд заасан Монгол Улсын Үндсэн хууль, Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хууль, Компанийн тухай хууль, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль, Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль, Зөвшөөрлийн тухай хууль, Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль, энэ хууль болон эдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хуулийн төсөлд болон төслөөр зохицуулах харилцаанд хамаарна.
3	Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой нийцэж байгаа эсэх;	Хуулийн төсөл нь Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт хэлбэрээр боловсруулагдсан тул хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолттой бүрэн нийцэж байна.
4	Хуулийн төслийн зүйлийн нэр тухайн зүйлд байгаа хэсэг, заалтын агуулгатай нийцэж байгаа эсэх;	Хуулийн төслийн зүйлийн нэр тухайн зүйлд байгаа хэсэг, заалтын агуулгатай нийцэж байгаа болно.
5	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төсөл болон бусад хуулийн заалттай нийцэж байгаа эсэх;	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төсөл болон бусад хуулийн заалттай нийцэж байна.

6	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн заалттай давхардсан эсэх;	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн заалттай давхардаагүй.
7	Хуулийн төсөлд тухайн хуулийн төсөл болон бусад хуулиас авсан эшлэлийг зөв хийсэн эсэх;	Хуулийн төсөлд тухайн хуулийн төслөөс болон бусад хуулиас эшлэл авсан зохицуулалтууд нь зөв хийгдсэн байна.
8	Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан эсэх;	Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан зохицуулалт байхгүй байна.
9	Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан эсэх;	Хуулийн төсөлд Монголбанк болон арилжааны банкны чиг үүргийг ялгамжтай тодорхойлж тодорхой тусгаж өгсөн.
10	Тухайн хуулийн төсөлд тусгасан тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой зохицуулалтыг Зөвшөөрлийн тухай хуульд тусгасан эсэх;	Банкны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хуулийн шаардлага хангасан банканд олгох, шаардлага хангаагүй банкны зөвшөөрлийг хүчингүй болгох зохицуулалтыг тусгасан.
12	Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгасан эсэх;	Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгагдаагүй байна.
13	Хуулийн төслийн зүйл, заалт жендерийн эрх тэгш байдлыг хангасан эсэх;	Хуулийн төслийн зүйл, заалт жендерийн эрх тэгш байдалд нөлөөлөх, холбогдох зохицуулалт агуулаагүй байна.
14	Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдаагүй байна.
15	Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх;	Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдаагүй байна.
16	Хуулийн төсөлд тусгасан хориглосон зохицуулалтыг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх.	Хуулийн төслийн 2 дугаар зүйлд банкны хууль тогтоомжийг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын арга хэмжээг Банкны тухай хуулийн 7 дугаар бүлэгт шинээр тусгахаар болсон.

ТАВ.ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЖ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГСӨН БАЙДАЛ

3.1. Баримтжуулалт:

Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэхэд ашигласан дараах баримт бичиг, мэдээлэл, тоо баримтыг цуглуулан үр нөлөөг тооцох ажиллагааны тайланд баримтжуулж хавсаргалаа.

1. Улсын Их Хурлын 2016 оны 19 дүгээр тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал -2030
2. Улсын Их Хурлын 2019 оны 98 дугаар тогтоолоор баталсан “Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар 2020 онд баримтлах үндсэн чиглэл”-ийн 2.2 дахь хэсэг;
3. Засгийн газрын 2017 оны 299 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөр”
4. Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлал, хуулийн төсөл;
5. Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаарх танилцуулга;

3.2. Үнэлэлт дүгнэлт:

Энэхүү үнэлгээний ажлын явцад албан бичгээр санал авах, олон улсын туршлага болон эрдэмтдийн хийсэн судалгаа, улс орнуудын сайн туршлага бүхий хуультай харьцуулах, давхардал хийдлийг илрүүлэхээр хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомж болон олон улсын сайн туршлагатай харьцуулсан дүн шинжилгээ хийх зэрэг аргыг хэрэглэснээс гадна энэ асуудлын хүрээнд хийгдсэн албан ёсны судалгааг ашигласан болно.

Хуулийн төслийн зорилго нь хуулийн төслийг боловсруулах болсон хэрэгцээ шаардлага, үндэслэлүүдтэй нийцэх эсэхэд, мөн хуулийн төслийн зорилгыг уг хуулийн төслийн зохицуулалт хангаж, илэрхийлж чадахаар бүрэн гүйцэд томъёологдсон эсэхэд үнэлгээ хийхэд хуулийн төслийн зорилго үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төсөл боловсруулах хэрэгцээ шаардлага, үндэслэлийг бүрэн илэрхийлж чадсан байна.

3.3. Зөвлөмж:

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн төслийг банкуудын хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулж, шинэ хөрөнгө оруулагчаар дамжуулан банкны зохистой засаглалыг сайжруулах, шат дараалсан хяналтын хэрэгжилтийг хангуулах, банкны төвлөрлийн эрсдэлийг бууруулж, хязгаарлалтыг мөрдүүлэх, өөрийн хөрөнгийн бүтэц, чанарыг сайжруулах, эрсдэл даах чадварыг нэмэгдүүлэх, банк дахь олон нийтийн оролцоо хяналтыг бий болгох, улмаар банк, санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох зорилготойгоор боловсруулсан байна.

Хуулийн төслийн үр нөлөөг “Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал”-ын дагуу үнэлэхэд Банкны тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл нь хуулийн төслөөр тавьсан зорилгодоо хүрэх боломжтой, хуулийн төсөл боловсруулах шаардлагад нийцсэн байдлаар боловсруулагдсан байна.

___oOo___

**БАНКНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД ХИЙСЭН
ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН**

БАНКНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙХУУЛИЙН ТӨСӨЛД ХИЙСЭН ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухайхуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал /цаашид “аргачлал” гэх/-ын дагуу тооцлоо.

Уг аргачлалын 1.5 дахь хэсэгт заасан журмын дагуу зардлыг төрийн байгууллагын зардал, хуулийн этгээдийн зардал, иргэнд үүсэх зардал гэсэн гурван төрлөөр тооцдог болно.

Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах хугацааг 2026 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэл сунгах өөрчлөлт нь банкуудад зориулсан зохицуулалт бөгөөд иргэд болон төрд аливаа төрлийн зардал үүсгэхээргүй байна.

Банкуудын хувьд 2021 оны Банкны тухай хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу амжилттай хувьцаат компани хэлбэрт шилжсэн тул банкнийг нээлттэй болон хаалттай хувьцаат компаний хэлбэрээр үүсгэн байгуулахтай холбоотой зардал энэ удаагийн өөрчлөлтөөр гарахгүй гэж үзэж байна.

Энэ удаагийн Хуулийн өөрчлөлтийн хүрээнд төр, иргэд, хуулийн этгээдээс гарах зардал байхгүйн дээр санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хангах, банкны салбарын нийт хувьцаа эзэмшигчийн өмчилж байгаа хувьцааны үнэ цэнийг хадгалах, банкны хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах зохицуулалтыг банкны салбарт амжилттай хэрэгжүүлэх замаар хөрөнгийн зах зээлийн хөгжил, банкин дахь олон нийтийн оролцоо хяналтыг бий болгох улмаар санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах ач холбогдолтой өндөртэй байгаа нь хуулийн төслийг баталж хэрэгжүүлэх нь нийт эдийн засагт ач холбогдолтой, үр өгөөж өндөр байна гэж үзлээ.

_____оОо_____

МОНГОЛБАНК
MONGOL BANK

Бодлогын тухай Мөнгөний борлого Санхүүгийн тогтвортой байдал

Зас засгийн үйл ажиллагаа Төлбөрийн систем Мөнгөн гэмдэгт Банкны хяналт шалгалт

Нүүр / Мэдээ / Хуулийн төсөлд санал авах тухай

Хуулийн төсөлд санал авах тухай

2023-11-13 09:00 | Мэдээ

Улсын Их Хурлаас 2021 оны 01 дүгээр сарын 29-ний өдөр баталсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль, тус хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулиар системд нөлөө бүхий банкуудыг нээлттэй хувьцаат компани хэлбэрээр өөрчлөн байгуулах шаардлагыг тогтоосон. Энэ асуудлын хүрээнд ХААН Банк, Худалдаа хөгжлийн банк, Голomt банк, Хас банк, Төрийн банкуудаас анх удаагаа хувьцаагаа олон нийтэд санал болгон, хөрөнгийн зах зээлд дээр амжилттай гаргаж хуулийн шаардлагыг биелүүлсэн хэдий ч банкны хувь эзэмшлийн төвлөлийг 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн дотор 20 хувь болгож бууруулах төвлөлийг бууруулах үйл явц нь гадаад, дотоодын олон хүчин зүйлээс хамаарч ихэнх банкуудын хувьд цаг хугацаандаа биелэх боломж хязгаарлагдмал байгааг бодит нөхцөл, олон улсын байгууллагын судалгаа харуулж байна.

Мөн түүнчлэн, Банкны хувьцаа эзэмшигчдийн төвлөлийн бууруулахад дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулагчид татах, нэр хүнд бүхий олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын оролцоог дэмжих зэрэг шаардлагууд үүсч байна. Энэ хүрээнд Монгол улс гишүүнээр нь элсэн орсон олон үндэстэн/төлт, гишүүдийнхээ хөгжлийг дэмжих зорилго бүхий Европын Сэргээн бослогын банк, Азийн хөгжлийн банк, Олон Улсын санхүүгийн Корпораци зэрэг олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын болон хуульд заасан шаардлага хангасан хөрөнгө оруулагчийг Банкны тухай хуулийн 36.15-ийн хягаарлалтаас чөлөөлөх нь банкуудын хувь эзэмшлийн төвлөрлөө бууруулахад дэмжлэг үзүүлэхээр байна.

Иймд банкны салбарыг чадваржуулах дүнд хугацааны хөтөлбөр, Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх хөтөлбөр, төрөөс мөнгөний бодлогын талаар баримтлах үндсэн чиглэл, эзэлийн хүүг бууруулах стратеги зэрэг бусино, дүнд хугацааны бодлогын баримт бичгийг судлан банкны хувьцаа эзэмшлийн төвлөлийг бууруулах талаар авч хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны талаарх олон улсын мэргэжлийн байгууллагын саналыг харгалзсан Банкны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж, санал авахаар хүрүүлж байна.

Хуулийн төсөлтэй танилцаж холбогдох саналаа 2023 оны 12 дугаар сарын 14-ны өдрийн дотор info@mongolbank.mn хаягт ирүүлэхийг хүсье.

- Үзэл баримтлал 2023 V1.docx
- Танилцуулга 2023 V1.docx
- БТХ-ийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл дагах хуулийн төслийн хэнт 2023 V1.docx
- Тандан судалгаа final 2023 V1.docx
- Үр нөлөөний судалгаа final 2023 V1.docx

МОНГОЛБАНК
MONGOL BANK

Төв байр:

Монгол Улс, Улаанбаатар 15160,
Бага тойруу 3

Утас: 976-11-310081

Факс: 976-11-311471

Э-мэйл: info@mongolbank.mn

Хэрэгтэй холбоос

- Холбоо барих
- Мэдээллийн ил тод байдал
- Аалигч мэдээлэх утас -110
- Шилэн данс
- Ажлын байр
- Валютын ханш
- Зээлийн бодит өртгийн тооцоолуур